

BUITEN

1^E JAARGANG N^O. 23.

ZATERDAG 19 OCTOBER 1907.

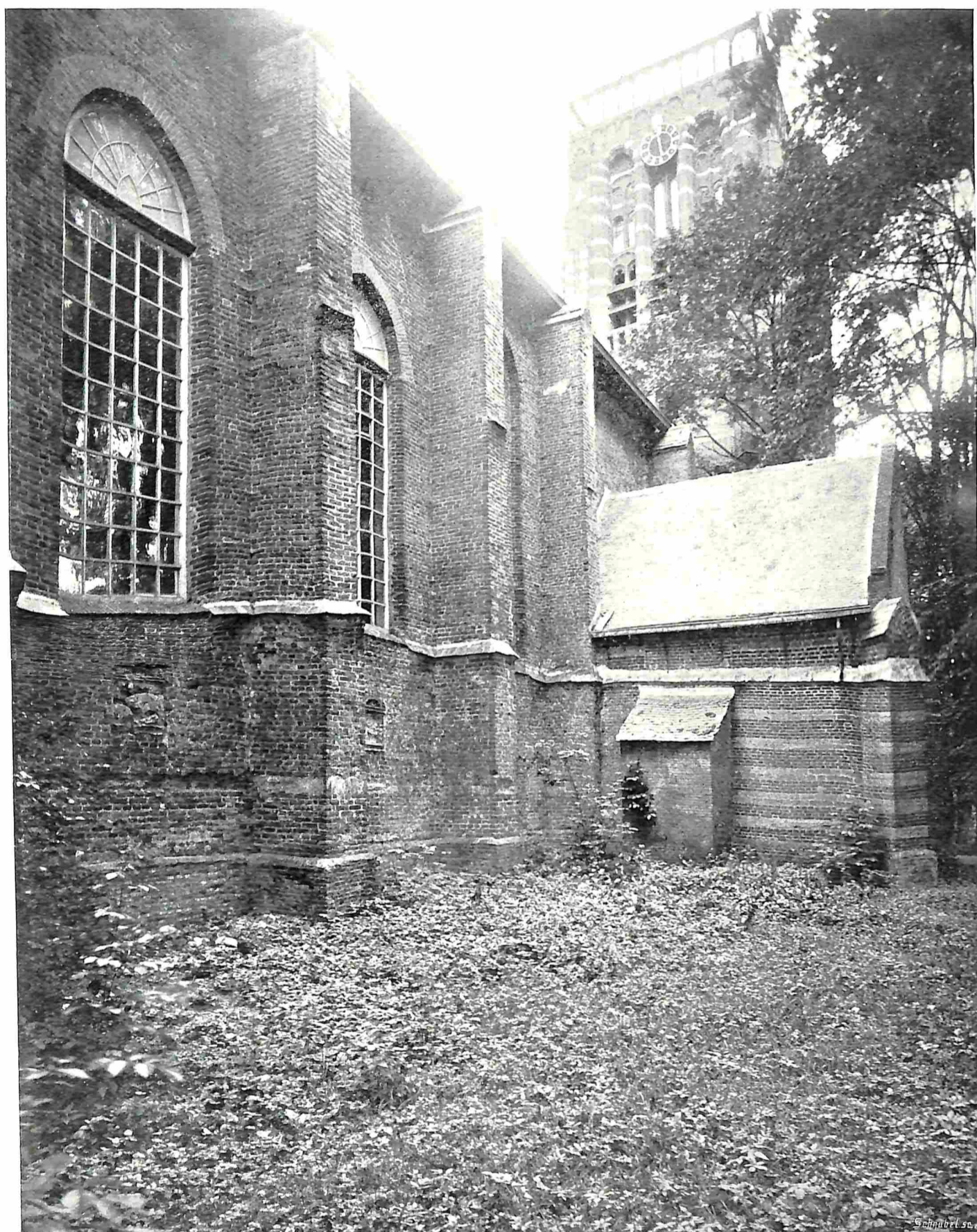

Foto Aug. F. W. Vogt.

KERK TE VUCHT.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

REDACTIE:

HENRI VAN BOOVEN, te HILVERSUM.

MEDEWERKERS.

- ARCHITECTUUR, (Gebouwen, woninginrichting, meubelen, verlichting, verwarming, enz.) TUINARCHITECTUUR, PLAATSBSCHRIJVING: W. BAX JR., H. VAN DER BORCH VAN VERWOLDE, WOUTER COOL, H. J. DAMMERMAN JR., J. W. HANRATH, PROF. K. SLUYTERMAN, LEONARD A. SPRINGER, D. F. TERSTEEG, J. H. DE VEER, P. WESTBROEK.
- BLOEMEN- EN MOESTUIN; (Serres, kassen, enz. vruchtboomen, sierheesters). J. G. BALLEGO, K. BERENDSEN, JAC. B. BRINK, E. H. J. CUNAEUS, A. FIET, J. J. KRUYFF, A. SCHUTTEVAER, E. TH. WITTE.
- FOKKEN EN KWEEKEN: (Paarden, runderen, wolven, honden, pluimvee en ander gevogelte, vissen, bijen): F. BLAAUW, G. C. DUVAL VERWEY, J. KOOIJMAN, CHR. H. J. RAAD, S. SPANJAARD LZN.
- FOTOGRAFIE: J. A. BAKHUIS, F. F. BRUYNING JR., MARIE BIJL, WOUTER COOL, DR. A. J. M. GARJEANNE, G. A. M. GARJEANNE, R. TEPE, MEV. C. DE VRIES-BLOM.
- HYGIËNE, (Tuinsteden) OPVOEDING EN ONDERWIJS: J. BRUINWOLD RIEDEL, G. H. DEMMINK, J. C. G. GRASÉ, G. OOSTERBAAN.
- LANDBOUW, LANDBOUW-ECONOMIE, HEIDEONTGINNING EN BOSCH-CULTUUR: (Cultuurplanten, woudfiora, veredeling van gewassen, enz.) L. BROEKEMA, F. F. BRUYNING JR., V. R. Y. CROESEN, S. R. VON FRANCK, P. FRANSEN JZN., J. RINKES BORGER, J. Z. TEN RODENGATE MARISSEN, A. J. VAN SCHERMBEEK, C. G. SPENGLER, DR. J. J. OTT DE VRIES.
- LEVENDE NATUUR EN LETTERKUNDIGE BIJDRAGEN: LODE BAEKELMANS, M. J. BRUSSE, MEV. A. BIJL-VAN SLOOTEN, BERN. CANTER, J. DAALDER DZN, HENRI M. DEKKING, DR. A. J. M. GARJEANNE, G. DE GRAAF, E. HEIMANS, MEV. HOFFMANN, J. HORA ADEMA, DR. EDW. B. KOSTER, JOH. DE MEESTER, HENRI MEIJER, J. REDDINGIUS, P. TEUNISSEN, F. DE SINCLAIR, DREVES UITTERDIJK, J. H. DE VEER.
- METEOROLOGISCHE EN ASTRONOMISCHE MEDEDEELINGEN: DR. C. SCHOUTE, J. VAN DER BILT, PROF. DR. A. A. NIJLAND.
- SPORT: (Cricket, golf, hockey, kaatsen, lawontennis, voetbal, ijskolf (bandy), enz.; paardensport; jacht en jachthonden; automobilisme, wielrijden, toerisme; roeien, zeilen, zwemmen, vissen, watertochtes; biljarten, schermen, vuistvechten, enz.; wedstrijd) H. F. ADAMS, LUIT. H. BIERMAN, J. COUCKE, PROF. P. H. DAMSTÉ, W. H. R. VAN MANEN, W. WESTRA.

INHOUD:

Kerk te Vucht, Illustratie	blz. 265
Op schralen grond, door A. Bienfait	266
Mogel's broeders, door Rudyard Kipling, vert. door Mevr. H. (vervolg)	267
De behandeling van druiven onder glas, door J. J. Kruyff, geïllustreerd	268
In de eendekooi, door C. G. Dorhout, geïllustreerd	269
Het microscoop en de hoterbereiding, door Ott de Vries, geïllustreerd	270
Irissen. III. Plant-Irissen, door E. Th. W., geïllustreerd	271
Het binnenbrengen van planten, door E. Th. W.	273
Bladluizen, door E. Th. W.	273
Peking-Parijs, door John Coucke, geïllustreerd (wordt vervolgd)	274

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Bij iedere rubriek wordt gelegenheid voor correspondentie opengesteld en gelieve men vragen aan de Redactie te richten.

Fraaie foto's zullen gaarne ter beoordeling ontvangen worden. Te adresseeren aan de Redactie of aan de Uitgevers. De inzender verzuiime vooral niet onduidelijk zijn naam en adres te vermelden; ook achter op de foto's.

Van tijd tot tijd zullen prijsvragen voor de beste foto's op een of ander gebied worden uitgeschreven.

De Uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene annonce, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

OP SCHRALEN GROND.

HET is een geliefkoosd gezegde van menschen, die weinig om hun tuin, om planten en bloemen geven — „je begrijpt ik kan van mijn tuin niets maken; het is zulke slechte schrale grond; ik doe er maar geen moeite aan — tijd en geld zijn toch weggegooid.

Kunnen de menschen, die dit met zooveel overtuiging beweren, één plekje in de natuur aanwijzen, waar de planten instemmen met deze afbrekende kritiek? Is de dorre heide zonder plantengroei, is de kale rots niet dikwijls het steunpunt van een karakteristieken boom?

En toch is het waar dat menige tuin er zoo dor en verwaarloosd uit kan zien, dat men dadelyk ziet, dat er geen hand wordt uitgestoken om er iets aardigs van te maken. Maar zijn de planten schuld of de bezitter van den tuin? Of is het misschien dat beide met elkander zoo weinig bevriend zijn, dat zij elkander niet begrijpen?

Zetten wij planten, die in de volle zon aarden in de schaduw, planten die aan de beek welig groeiden op drogen zandgrond, dan is het niet zoo heel vreemd dat zij bedanken voor de vriendelijkheid, kwijnen en vergaan. En zoo sterk is meestal niet het verschil dat we hen aanbieden, maar — letten op wat iedere plant in het bijzonder toekomt, dat doen de meeste menschen niet.

De plantenwereld is haast even gecompliceerd als de menschenwereld; er gaan helaas zooveel menschen te gronde, omdat hunne persoonlijkheid niet tot hun recht komt, maar de planten, die in 't vrije veld gewend zijn, verliezen eveneens hun persoonlijkheid of zij kunnen niet aarden.

Vele menschen zouden verwonderd zijn over den grooten strijd om het bestaan, die gestreden wordt in de plantenwereld, en kennen wij dien strijd, dan kunnen wij geloof ik — beter tegemoet komen aan de eischen, die een plant werkelijk stellen mag.

Ik kies als eerste onderwerp de den; hoe houdt die prachtige boom het uit op de groote hei? Ik houd van de den met haar donkere naalden, één enkele alleen aan den zoom van de hei kan de geheele omgeving mooi en teekenachtig maken — een lange donker dennenbosch langs den rand geeft een droomerig eind van de effen vlakte. Er zijn menschen, die een dennenbosch somber, melankoliek vinden, voor mij heeft het iets beschermends, iets rustigs. Onder de donkere kruinen komt weinig licht en het is waar dat zij alleenheerschers willen zijn in hunne omgeving — onder de boomen, die het licht afsluiten, houden geen andere planten het uit, zelfs hun eigen lage takken, laten de naalden vallen en sterven af. Maar die naalden vallen neer op den grond, en houden de aarde vochtig om den stam van den boom en in die naalden is leven en gewoel, ook al letten wij het niet op. Daar onder werkt alles in het verborgen, — de mieren, de torren, de kevers sjouwen en dragen, zij helpen de naalden verder tot hun ondergang, zoodat als nieuwe naalden vallen die oude wortels gaan, en zoo maken zij een bed voor de groote sterke wortels der dennen, die soms als sterke koorden boven den grond tevoorschijn komen. Daar in die vochtige naalden vinden zij altijd nog wat water om op te zuigen als de grond om hen heen hardkorstig is opgedroogd. En zij hebben nog meer bondgenooten in het naaldenbed: dat zijn de witte schimmeldraden. Die slingeren zich niet alleen door den bedekten grond, maar zij omspannen de wortels der pijnboomen zoo vast, dat de boom gemakkelijk het water onttrekken kan aan de schimmeldraden, die zich heinde en ver uitstrekken en het water wel weten op te zoeken. Het is of de schimmeldraden een verlengstuk zijn van de wortels. In het najaar zien wij dan de paddenstoelen, de bloemen der schimmeldraden om de stammen der dennen als om ons te overtuigen, dat zij werkelijk werkten gedurende den langen zomer. Ook het mos, dat hier en daar onder de dennen zich staande houdt, helpt den boom door het leven. Het zuigt al het water op, dat als dauw of regen tot haar komt en beschermt de aarde onder haar tegen uitdrogen. Komt de droge tijd, dan schrompelt het fijne mos ineen, maar sterft niet. Het knapt onder onzen voet of het voor altijd verdord was, maar na de eerste regenbui sprijdt het de blaadjes weer uit en is even frisch als te voren. Het mos is natuurlijk wel bijzonder gebouwd om dit kunststuk uit te voeren, en de den zou haar zeker niet ongestraft deze uitdroging na doen, maar hij denkt: voorkomen is beter en komt de slechte tijd, dan heeft zij andere middelen om de droogte uit te houden. Haar fijne dunne naalden verdampen heel wat minder water dan de groote bladen der kastanje — haar naalden zijn met een waslaagje bedekt, en de huidmondjes liggen ingezonken, zoodat de droge wind niet de vocht wegneemt, die daarbinnen omsloten moet blijven. Zoo zijn de oude naalden beschermd, maar nog beter zorgt de den voor haar jonge takjes, als zij juist uit de knoppen tevoorschijn komen. Wie heeft zich niet verheugd in de kaarsjes, die in het vroege voorjaar aan de pijnboomen verschijnen, alsof het allemaal kerstboomen zijn, die feestvieren omdat de lente komt. Voor vele stadsmenschen is dit feest al voorbij, als zij aan buiten gaan denken, maar de trek naar buiten wordt groter en zooals de Japanners feest vieren als de appelboomen in bloei staan of andere voor hen inheemsche boomen, zoo zal misschien de koude Hollander ook weldra uittrekken als zij weten dat het dennenbosch feest viert. Die jonge takjes zijn malsch en sappig en bevatten zooveel vocht, dat zij niet spoedig door uitdrogen zullen vergaan. Zij zijn eerst nog beschermd door roodbruine, harsachtige blaadjes, die pas als de jonge takken zich strekken, elkan- der loslaten en dan nog een oogenblik als bruine blaadjes aan den boom blijven hangen, tot zij plaats maken voor de jonge. Een tweede zilverwit manteltje omhult de binnenste blaadjes en deze vallen na hun taak volbracht te hebben als witte spinnendraden weg.

Denkt de den op deze wijze aan haar eigen behoud, hoeveel te meer zorgt zij dan voor haar bloemen en haar zaad. Van bloemen kunnen wij bij de den haast niet praten, want van de mooie bloemblaadjes vinden wij niets; toch zouden de denappels met haar zaden niet kunnen verschijnen als er geen stuifmeel en iets van stampertjes te vinden waren. Kleine rood- topjes verschijnen aan de lange takken, eerst nog door bruine schubben omgeven; daartusschen zitten de beginsels voor de zaden, die als het stuifmeel er op valt tot werkelijke zaden zullen uitgroeien. Het stuiven van de dennen hebben de meest menschen meer gezien dan de roode bloemen; opvallend staan de stuifmeelchokjes aan de jonge takjes. De wind doet het lichte stuifmeel ver weg vliegen en als wij met een stok tegen het takje slaan, dan breekt een goudgele wolk zich een weg door de lucht. De blaadjes binnen de roode topjes, waarop de zaden zullen komen, staan nu wijd open om het stuifmeel te ontvangen, maar dadelyk daarna rollen zij ineen en het stuifmeel blijft dertien maanden verborgen tusschen de blaadjes, die met hars worden dichtgekruld. Geen vocht kan naar binnen treden, geen uitdrogen is mogelijk. Pas in het tweede

haar begint het appeltje te groeien, de groene vruchtblaadjes worden houtig, maar pas in Maart of April van het derde jaar drogen de schubben op, openen zich en de nu rijpe zaadjes komen vrij.

Ver weg vliegen zij; want zij hebben vleugeltjes en het is mooi droog weer; want de dennenappel opent haar schubbetjes alleen bij mooi weer, wel wetend dat de vleugeltjes der zaden loodzwaar zouden worden door den regen en dat dan de zaadjes allen zouden nedervallen onder den boom, waar zij geen licht zouden hebben om te ontkiemen. Ver weg moeten zij de wereld in en daar zelf baan breken: zelf zich wapenen tegen de droogte en tegen de vijanden die komen zullen. De dennenspinner, de nonnetjes, de melkevers, en de bladwespen staan gereed om te zien wie de sterkste zal zijn, maar de den blijft dikwijls meester in het gevecht, want triomfantelijk staat zij op de droge hei. Het is of zij ons overtuigen wil, dat er ook plantengroei mogelijk is op schralen grond.

En is de den de eenige, die het uithoudt? Immers neer! De heibloempjes zelf geven de heide haar donker paarsche kleur; de Wederik met haar rood-lila pluimen staat op den dorsten grond; er zijn er zooveel, die ons konden helpen het kale tuintje tot iets moois, tot iets weelderigs te maken. Waarom zoeken wij het zoover, als wij raad kunnen krijgen in de natuur, die overal raad op weet en alle kleuren heeft op haar palet.

A. BIENFAIT.

MOWGLI'S BROEDERS.

(Vervolg).

SHERE Khan kruiste meermalen zijnen weg in de Wildernis, want daar Akela ouder en zwakker werd, was de Lamme Tijger groote vrienden geworden met de jonge wolven van den Troep, die hem naliepen om de overgebleven restjes, iets, dat Akela nooit zou toegestaan hebben indien hij nog krachtig had kunnen optreden. En Shere Khan vleide hen dan en zei er zich over te verwonderen, dat zulke mooie, jonge jagers erin konden berusten aangevoerd te worden door een half doodden Wolf en een Menschenkind.

„Ik heb gehoord,” zei Shere Khan dan, „dat op de vergadering jelui hem niet eens in de oogen durft kijken”, en dan begonnen de jonge wolven te huilen en hunne haren op te zetten.

Bagheera, die dit alles opmerkte, had reeds eenige malen Mowgli gewaarschuwd, dat Shere Khan hem nog eens zou doodden; maar dan lachtte Mowgli en antwoordde: „Ik heb den Troep op mijn hand en jou Bagheera, en Baloo, zoo lui als hij is, zou ook nog wel voor mij in de bres springen: waarom zou ik dan bang zijn?”

Het was een heel warmen dag dat Bagheera een gelukkigen inval kreeg; misschien ontstaan door iets wat hij gezien had of wellicht had het stekelvarken Sahi hem iets verteld; toen hij dus met Mowgli diep in het bosch was en de jongen met zijn hoofd op Bagheera's prachtige zwarte huid lag, begon hij: „Kleine Broeder, hoe vaak heb ik je al verteld, dat Shere Khan je vijand is?”

„O, zoo dikwijls als dat er vruchten aan dezen palmboom zijn,” zei Mowgli, die natuurlijk niet kon tellen. „Wat kan mij dat schelen! Ik heb slaap, Bagheera en och, Shere Khan is net als More, de Pauw, hij lijkt veel en schreeuwt hard.”

„Maar je moet nu niet gaan slapen, Mowgli. Iedereen spreekt er over: Baloo en ik en de Troep en zelfs de domme, domme herten weten het. Tabacqui heeft het hen ook al verteld.”

„O,” zei Mowgli, „Tabacqui babbelt zoo veel, hij heeft mij ook al nog niet lang geleden brutaalweg verteld, dat ik een naakt menschenkind was en niet eens in staat om aardnoten op te graven; maar ik heb hem bij den staart gepakt en tweemaal tegen een palmboom geslagen, om hem betere manieren te leeren!”

„Dat was dwaas, want ofschoon Tabacqui een onruststoker is, had je misschien wel iets van hem te weten kunnen komen omtrent wat ze met je vóór hebben. Doe je oogen open, Kleine Broeder; Shere Khan zal je niet in het bosch doodden, maar bedenk, Akela is oud en spoedig breekt de dag aan, waarop hij niet meer de kracht heeft een reebok te doodden, en dan zal hij niet langer aanvoerder zijn. Vele van de wolven, die je kennen van toen je op de eerste vergadering gepresenteerd werd, zijn ook oud geworden, en de jonge wolven meenen, en dit heeft Shere Khan hen wijs gemaakt, dat een menschenjong geen plaats mag innemen in den Troep. En spoedig zal je een man zijn!”

„En waarom zou een man niet evengoed met zijn broeders meegaan?” zei Mowgli. „Ik ben van mijn prilste jeugd af in de Wildernis. Ik heb de Wet in eere gehouden en er is geen wolf, dien ik niet bevrijd heb van dorens in de pooten. Zeker, zij zijn mijn broeders.”

Bagheera strekte zich in zijn volle lengte uit en deed de oogen half dicht. „Kleine Broeder,” zei hij, „voel eens onder mijn kin.”

Mowgli strekte zijn sterke bruine hand uit en onder Bagheera's zijdeachtige huid, waar de sterke spieren geheel verborgen waren door het glanzende haar, voelde hij een klein plekje.

„Er is niemand in het bosch, die het weet, dat ik, Bagheera, dit merk draag, het merk van den halsband, ja, kleine Broeder, dit werd geboren onder menschen en mijne moeder stierf onder menschen in de kooien van het Koninklijk Paleis te Oodeijpore. Dáárom heb ik den prijs voor je betaald aan den Troep, toen je nog een klein naakt kindje waart. Ja, ik werd ook onder menschen geboren. Ik had nooit de Wildernis gezien. Ik werd achter

ijzeren tralies gevoed, totdat ik op een nacht voelde, dat ik Bagheera de Panter was en geen menschenpeelgoed, en ik brak de afsluiting met één slag van mijn poot en lieg weg; en omdat ik veel dingen van de menschen geleerd heb, werd ik meer gevreesd in de Wildernis dan Shere Khan. Is het niet zoo?”

„Ja,” zei Mowgli, „alle dieren vreezen Bagheera, allen . . . uitgezonderd Mowgli.”

„O! gij zijt een Menschenkind,” zei de Zwarte Panter teeder „en even als ik in de Wildernis teruggekomen ben, moet jij weer naar de menschen, je Broeders teruggaan — als je tenminste niet gedood wordt in den Raad.”

„Maar waarom zou men mij willen doodden,” zei Mowgli.

„Kijk mij aan,” zei Bagheera en Mowgli keek hem een poos in de oogen. De groote Panter draaide zijn kop om binnen een halve minuut.

„Dáárom,” zei hij, met zijn poot over de bladeren vegende, „zelfs ik kan je niet in de oogen zien en ik ben onder menschen geboren en ik heb je lief, Kleine Broeder. De anderen haten je, omdat hunne oogen de jouwe niet durven ontmoeten; omdat je wijs bent; omdat je dorens uit hunne pooten gehaald hebt — omdat je een Mensch bent!”

„Dat wist ik allemaal niet,” zei Mowgli treurig, en hij fronste zijn zwarte wenkbrauwen.

„Het is de Wet der Wildernis! Eerst aanvallen en dan er zich reden van geven. Bij hun groote domheid weten zij, dat gij een Mensch zijt. Maar wees verstandig. Ik heb er een voorgevoel van, dat, wanneer Akela in zijn proef niet slaagt, en bij iedere jacht kost het hem meer moeite een bok te vangen, de Troep zich tegen hem zal keeren en ook tegen jou. Zij zullen Raadsvergadering houden en dan — en dan — ik weet het!” zei Bagheera opspringende. „Ga spoedig naar de menschenhutten in het dal en neem wat van de Roode Bloem, die daar groeit, opdat, wanneer de tijd komt, gij een sterker vriend zult hebben dan mij, Baloo en degenen in den Troep, die je liefhebben. Haal de Roode Bloem!”

Met Roode Bloem bedoelde Bagheera vuur, want geen enkel schepsel uit de Wildernis noemt het bij den waren naam. Ieder beest is doodsbang er voor en verzint honderd manieren om het te ontloopen.

„De Roode Bloem,” zei Mowgli, „die buiten de hutten groeit in de maneschijn? Ik zal er een halen.”

„Daar spreekt een mensch,” zei Bagheera trotsch. „Denk er om, het groeit in kleine potten. Zie er wat van te krijgen en houd het bij je in tijd van nood.”

„Ja,” zei Mowgli, „ik ga, en ben je er zeker van, o mijn Bagheera,” en hij sloeg zijn arm om den prachtige nek en keek hem in de groote oogen, „dat dit alles gebeurt door toedoen van Shere Khan?”

„Bij de gebroken staaf, die mij bevrijdde, ik ben er zeker van, Kleine Broeder.”

„Dan, bij den stier, die mij afkocht, zal ik Shere Khan daar zijn volle loon voor betalen en misschien nog meer,” zei Mowgli en hij snelde weg.

„Dat is een mensch. Dat is werkelijk een mensch,” zei Bagheera tot zichzelf. „O, Shere Khan, nooit had een jachtpartij slechter gevolgen voor je dan die van voor tien jaren, toen je die kleine kikvorsch najoeg!”

Mowgli liep het bosch door zoo hard hij kon en zijn hart was onrustig binnen in hem. Hij kwam bij het hol toen de avondmist opsteeg en keek naar binnen. De kleintjes waren uit, maar Moeder Wolf zat achter in het hol en bemerkte aan zijne onrustige ademhaling, dat hem iets hinderde. „Wat scheelt er aan, mijn zoon?” vroeg zij.

„Allerlei boos gekakel over Shere Khan,” antwoordde hij; „ik ga van nacht in de bouwlanden jagen,” en hij liep door de struiken naar het dal. Hier bleef hij staan, want hij hoorde het geschreeuw van den Troep, het geblaf der achtervolgde Sambhurs en het gesnuif van de reebokken, die naar de rivier vluchtten. En hij hoorde het gehuil van de jonge wolven: „Akela, Akela. Laat de Vrijgezel zijn kracht toonen! Plaats voor den Aanvoerder van den Troep! Spring, Akela!”

De Vrijgezel had stellig misgesprongen, want Mowgli hoorde zijn tanden klapperen en toen een geluid, alsof de Sambhur hem met de voorpooten sloeg.

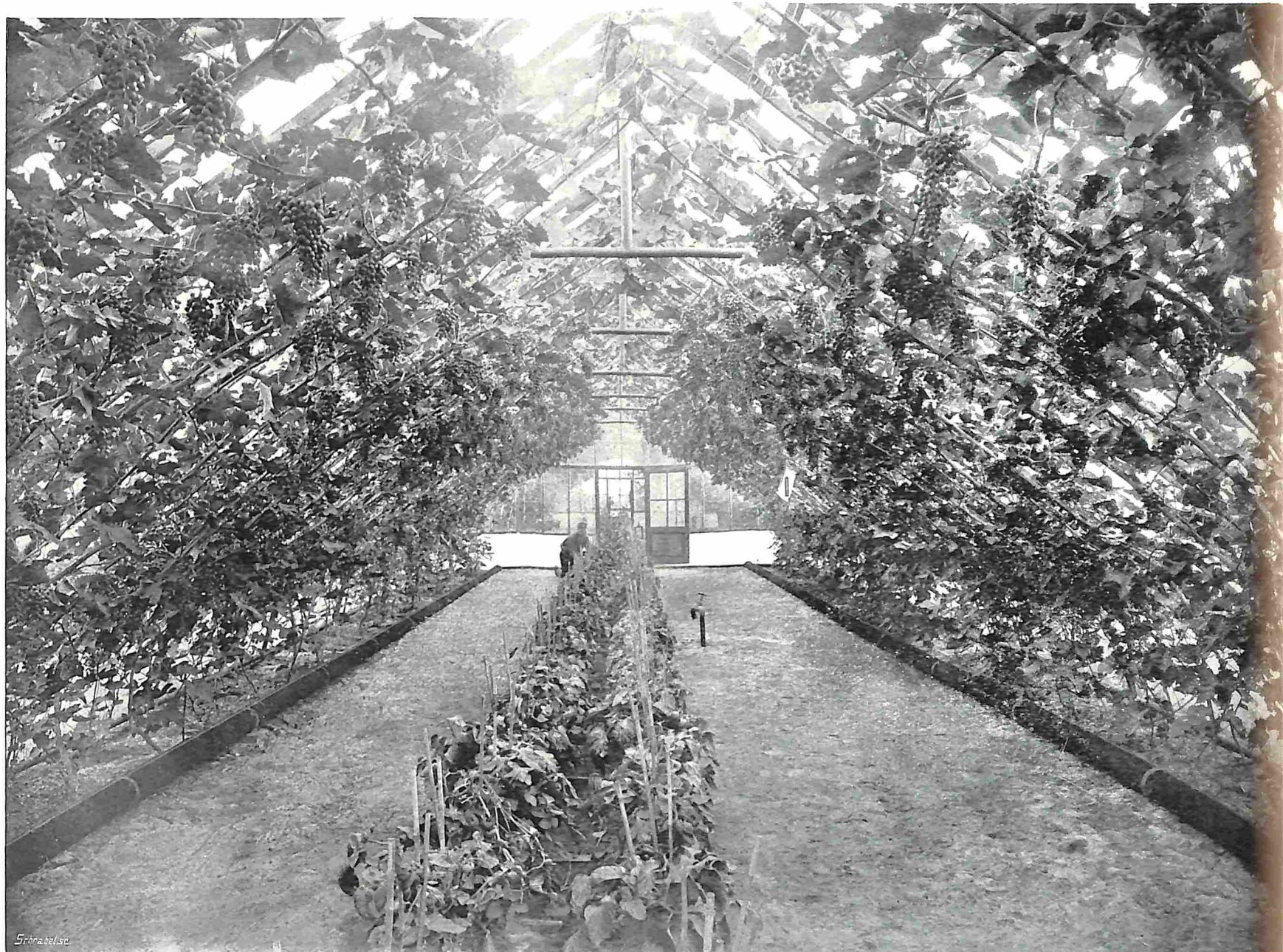
Nu wachtte hij niet langer, maar snelde voort en het geblaf werd flauwer achter hem, naarmate hij de bouwlanden naderde, waar de dorpelingen woonden.

„Bagheera sprak de waarheid,” zei hij bevende, toen hij in een hoop veevoeder neerviel bij het venster van een hut. „Morgen is het een belangrijke dag voor Akela en voor mij!”

Toen drukte hij zijn gezicht tegen het venster en keek naar het vuur in den haard. Hij zag de huisvrouw heengaan om nieuw voedsel er voor te halen, groote zwarte stukken en toen de morgen kwam en de mist wit en koud was, zag hij hoe het kind van de vrouw een teenen bak nam van binnen met aarde bestreken, dezen met stukken roodgloeiende houtskool vulde, hem met een doek bedekte en er mee naar het schuurtje ging om naar de koeien te kijken.

„Is dat alles?” zei Mowgli. „Als een kind er mee kan omgaan, dan is er geen gevaar bij.” Dus liep hij den hoek om den jongen tegemoet, nam den pot uit zijn handen en verdween in den ochtendmist, terwijl de jongen van angst schreeuwde.

(Wordt vervolgd).

DRUIVEN IN DE KAS. KWEEKERIJ BENTVELD.

De kassen zijn gebouwd door de firma Alb. van Bodegom & Co.

DE BEHANDELING VAN DRUIVEN ONDER GLAS.

Icultivate my plants with brains" was het antwoord van den beroemden Engelschen kweeker Thomas Rivers op mijne vraag hoe hij er in slaagde zijne vruchtboomen op potten tot zulk eene volmaaktheid te brengen. Dit gezegde zou men gevoelig kunnen vertalen met: „ik gebruik mijn verstand bij het kweeken van planten."

Vele schrijvers over het kweeken en forceeren van druiven hebben zich uitgeput door het aangeven van de temperaturen voor dag en nacht, die gedurende het geheele seizoen stiptelijk moesten gehandhaafd worden en gaven daarbij zulke gecompliceerde voorschriften over cultuur enz., dat de beginnende liefhebber tot het besluit kwam, neen! aan dit heksenwerk zal ik maar niet beginnen!

Het nut van deze bindende voorschriften heb ik nooit kunnen inzien, daar planten onder zulke verschillende omstandigheden moeten gekweekt worden, dat er veel zoo niet alles, moet worden overgelaten aan het oordeel van den kweeker, die, zoo hij een zelfdenkend man is, ook onder ongunstige omstandigheden, het best bereikbare resultaat zal trachten te bekomen.

Wat verstaat men onder het trekken of forceeren van planten? Eenvoudig dit: het verhaasten van den bloei of het winnen van vruchten in den kortst mogelijken tijd, hetzij door kunst- of zonnwarme of eene combinatie van beiden.

Het spreekt dus van zelf, dat hij die alléén over zonnwarme kan beschikken, nimmer zal kunnen concurreeren met zijn gelukkiger collega, die beide tot zijnen dienst heeft en zich zal moeten tevreden stellen met wat in zijne omstandigheden te bereiken is.

Zoo hij druiven wil snijden in April of zelfs in Juni, zal hij dit doel niet kunnen bereiken zonder in het bezit te zijn van eene goedverwarmde kas en tevreden moeten zijn rijpe druiven te hebben in September, van boomen die de zonnwarme in Maart deed uitbotten.

Van late soorten zoals *Gros Colman*, *Alicante*, *Lady Downe* en *Mujsaat druiven* zal hij zich moeten spenen en zich bepalen tot vroege soorten als *Frankenthaler* en anderen, die in 5 maanden rijpen en niet zoals de laten 6 maanden tot hunne volmaking noodig hebben. Men moet niet vergeten dat druiven, die onder glas in September niet rijp zijn, moeilijk tot rijpheid zijn te brengen, zelfs bij verhoogde kunstmatige temperatuur en in ieder geval slecht gedurende den winter bewaard kunnen worden. Hij

die dus in April rijpe druiven wil hebben, moet in November beginnen met forceeren en zoo Juni vroeg genoeg is den 1sten Januari.

In beide gevallen zal de kweeker moeten zorgen, dat zijne kas en boomen op die tijdstippen in orde zijn, dat wil zeggen, dat de kas behoorlijk schoongemaakt is, zoodat alle kiemen van schimmelpflanzen van het vorige jaar overgebleven, vernietigd zijn; want het is veel gemakkelijker ziekten te voorkomen dan te genezen, wat meestal niet anders dan ten koste van het gewas kan geschieden.

Van den boom moet het hout behoorlijk rijp zijn en bijtijds gesnoeid worden, opdat de snoeiwonden bij het aanzetten door verhooging van temperatuur niet gaan bloeden, wat ten nadeele van den boom zou zijn en dikwijls moeilijk te stuiten is. De boom moet nauwkeurig worden gereinigd en met een mengsel van kalk en zwavel ingesmeerd, waardoor meestal de druivenziekte (*Oidium Tuckeri*) voorkomen wordt. Vooral bij het zeer vroege trekken moeten alle maatregelen genomen worden de boomen waarvan zooveel geveerd wordt, voor ziekten te behoeden.

Voor het zeer vroege trekken is het aan te bevelen potdruiven te gebruiken, die men na den oogst opruimt, daar de vaste boomen in een druivenkas door het sterke forceeren verzwakken.

Het kweeken van druiven op potten, voor dit doel geschikt, hopen wij later nog eens te behandelen. Laten wij voor de eerste proef eens met Januari beginnen te trekken. In den aanvang zal een nachttemperatuur van 60° F. voldoende zijn, die men zoodra de druivenboomen in bloei komen met 10° moet verhoogen. De dagtemperatuur moet bij kunstmatige warmte 5° en als de zon schijnt met 10° verhoogd worden.

Van het uiterste gewicht is de vochtigheidstoestand der lucht in de kas. Om eene gelijkmatige uitbotting der oogten te verkrijgen, moet eene geregelde bespuiting der boomen, meerdere malen per dag plaats hebben en alle dorheid vermeden worden. Zoodra in den morgen de temperatuur in de kas begint te rijzen kan men met spuiten beginnen.

Deze behandeling moet worden voortgezet tot dat de boomen in bloei komen, om dan de vochtigheid tijdelijk wat te verminderen tot de druiven goed gezet zijn. Het zou zeer goed zijn dan weder geregeld te gaan spuiten, tot de druiven gaan kleuren, maar zoo men niet over zuiver regenwater kan beschikken, maar met gewoon water moet bespuiten, dat meestal kalkhoudend is, krijgt men minder gewenschte vlekken op de bladeren en vruchten. Om dan de noodige vochtigheidsgraad in de kas te onder-

houden, zal men zich moeten bepalen tot het nat houden van den grond en de muren.

Het luchten van de druivenkas dient niet alleen tot regeling van de temperatuur, maar ook tot het toelaten van verse lucht, onontbeerlijk voor het welzijn der boomen.

De nachttemperatuur is afhankelijk van de mate van stoken, maar voor de dagtemperatuur treedt ook de zon als factor op. Zoodra in den morgen de temperatuur begint te rijzen, zal men door de ventilators boven in de kas wat lucht toelaten en ze naarmate de warmte stijgt, hooger openzetten. In den namiddag vermindert men geleidelijk de luchting en sluit vroegtijdig genoeg om de temperatuur eenige graden te doen rijzen, men vermijdt daardoor het te harde stoken in den nacht.

Als de druiven beginnen te kleuren moet nacht en dag gelucht worden, de verse lucht bevordert het kleuren en den smaak der vruchten in hooge mate. Bij zeer koud weder moet men liever de kast wat koeler houden, dan door hard stoken de pijpen overmatig verhitten, waardoor de boomen dikwijls door roode spin, de grootste vijand der druivenkwekers, worden aangetast en welke ziekte zoo moeilijk te genezen is. Op welken tijd van het jaar men zijne druiven beginne te trekken, de aangegeven methode zal in hoofdzaak altijd gevolgd kunnen worden en waar geringe wijzigingen, door de omstandigheden geboden, noodig zijn, zal de in-

KASDRUIVEN. KWEEKERIJ BENTVELD.

telligente liefhebber of kweker die hieruit gemakkelijk kunnen afleiden om een volkomen succes te bereiken. J. J. KRUYFF.

IN DE EENDENKOOI.

WANNEER men, op de samenstelling van het woord afgaande, in de veronderstelling mocht verkeeren, dat een eendenkooi een *kooi* is om eenden te vangen of te bewaren, dan heeft men het glad mis, want op een kooi met ijzeren of koperen traliewerk lijkt een eendenkooi in het geheel niet.

Volgt u mij in gedachten naar de boerderij van den kooiker of kooiman W. Groot te Zwaagdijk, een klein dorpje niet zoo heel ver van Medemblik.

De eigenaar van de kooi is een allervriendelijkst mensch, die zeer onderhoudend kan vertellen, en u gaarne op leuke wijze verhaalt van zijn eigenaardig beroep.

Gaarne staat hij een bezoek aan de kooi toe, hoewel hij den vrager soms moet teleurstellen, want tijdens de vangst, of liever gedurende den jachttijd, wanneer de kooi „open” is, ontvangt hij liever geen bezoek in zijn heiligdom. En daar heeft hij trouwens grondige redenen voor.

Doch wij zouden de „kooi” gaan bekijken. Midden in het West-friesche polderland, een minuut of tien van den stillen rijweg, welke van Hoogkarspel naar Zwaagdijk loopt, ligt de boerderij, waarachter zich een boschje uitstrekt van ongeveer 2 Hectare.

Gaan we het boschpad in, dan blijkt ons, dat zich midden in het bosch een vierkant meertje bevindt, ongeveer $\frac{1}{3}$ Hectare groot. Deze vierkante, vrij ondiepe waterplas wordt de *kom* geheeten.

Deze kom geeft op iedere hoek toegang tot een sloot, die in den vorm van een elleboog het bosch inloopt. Bij de kom nog vrij wijd, loopt deze sloot, de *pijp* geheeten, langzamerhand nauw toe. De bodem van de pijp loopt langzamerhand in de hoogte, zoodat op het einde der „pijp” de bodem zich op het land voortzet.

Het hooge geboomte staat niet direct aan den kant van de kom, zoodat de eenden dichtbij den plas op het droge kunnen zitten.

Op eenigen afstand van den kant is de kom omgeven door een schutting van nagenoeg 1 M. hoogte, welke schutting zich voortzet langs de binnenste zijden der vier pijpen. Langs de buitenste zijden der pijpen staan op regelmatige afstanden rieten of houten scherderschermen of coulissen, die schuin voor elkaar langs schuiven. Deze schermen zijn door lagere schermplaten van $\frac{1}{2}$ M. hoogte onderling verbonden.

Verder zijn de pijpen van boven bolvormig gedekt door een stevig touwen net, ondersteund door gebogen latwerk, zóó, dat het in de pijpen niet te donker is. Aan het droge, nauwe einde van iedere pijp is een groote „fuik” aangebracht.

Uit deze beschrijving blijkt ons nu duidelijk, dat het bosch en voornamelijk de kom in het midden, een geliefkoosd plekje is voor allerlei zwem- en waadvogels. 't Is er zoo mysterieus, zoo ongerept,

zoo muisstil, dat het een eldorado kan genoemd worden voor het schuwe wild.

Doch vertellen we nu iets van het beroep van den kooiker.

't Is voorjaar; in de broedtijd van de eenden. De talrijke bewoners van de kom vinden daarnaast en in het bosch overal ruimschoots een plekje om rustig te broeden. En niet lang meer duurt het, of de talrijke moedereenden zwemmen met een 8 of tien-tal jongen rond.

Zij blijven echter niet in de kooi, maar trekken de polderwateren in, want in het ruime veld is voor de eenden nu genoeg te vinden om de jongen op te fokken.

Zoo bedraagt het aantal eenden dat de kooi verliet, jongen en ouden, soms wel twee à drie duizend.

Meen echter niet, dat alle jongen volwassen worden, want de jonge eendjes hebben talrijke vijanden, waaronder genoemd mogen worden de bunzing, de valk, de kraai, de ekster, de snoek — en — niet te vergeten de mensch. Want het is onderwijl Augustus geworden, en de jacht is geopend, zoodat vele eenden des jagers buit worden, en menig eendvogeltje in de weitasch terecht komt, vóór het geheel volwassen is.

Toch blijven er van die twee à drie duizend eenden nog genoeg over, die zalige herinneringen aan de kooi, die rustige schoone plek, hebben bewaard. En als straks ook de jongen kunnen vliegen, keeren zij gaarne terug naar de kooi.

Ja, meestal vertoeven ze daar voortaan den geheelen dag, — om er altijd te blijven?

Neen, dat volstrekt niet. 's Avonds tegen zonsondergang vliegen ze uit de kooi, de polders in, en naar den zeekant. (De meeste kooien zijn dicht aan zee gelegen.) Want de eend, en vooral de zoogenaamde „wilde eend” is een schuwe vogel, die 's avonds en 's nachts zijn voedsel zoekt. Tegen zonsopgang, wanneer op land en akker menschenstemmen hoorbaar worden, en het werk overal aanvangt, keeren ze van alle kanten terug, en strijken luid kwakend in de kom neer. De talrijke reigers, die op één poot in de kom staan te droomen, worden verschrikt wakker.

Zoo keeren dagelijks de eenden terug naar de stille kooi, want de kooiker zorgt er voor, dat niets de rustige rust stoort.

Werden de eenden telkens uit de kom verschrikt opgejaagd, dan zouden zij op den duur de kooi schuwen, om er hoogst zelden en ten slotte nooit meer terug te keeren, waardoor de kooiker zijn beroep kon vaarwel zeggen.

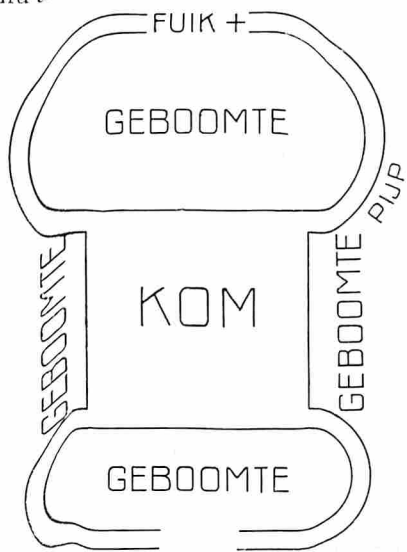
Eindelijk is het October geworden, de tijd, dat de jonge eenden geheel volwassen zijn geworden.

Nu begint de kooiker te vangen. Volgen we hem op een afstand om zijne gangen te bespieden. In de eene hand draagt hij een

smeulende, rookende turf, over den arm zijn voedertasch, vol gerst, een lekkernij der eenden.

Voorzichtig, heel voorzichtig, bijna onhoorbaar loopt hij langs één der pijpen. Daar houdt hij stil, gluurt even door één der nauwe kijkgaten in de schermen langs de bolle zijde der pijp aangebracht en komt tot de ontdekking, dat er vrij wat eenden in de pijp zwemen, zich vergastende aan het voer dat op het water drijft. De vangst kan goed worden — maar, alles komt op de handigheid van den kooiker aan. Het minste gedruisch zou de schuwe eenden doen opvliegen naar de kolk — en — de kooiker had niemendal. Ja, misschien zouden door deze onhandigheid alle eenden uit de kom ook opvliegen, om door het bosch weg te vliegen.

Rustig snappend in het water zwemmen de eendjes nog in het begin, het wijde deel der pijp. Daar komt eensklaps de kooiker achter één der schermen (van de kom af gerekend achter de eenden) te voorschijn. Hevig verschrikt vliegen de eenden verder de pijp in, en wanen zich veilig. Eensklaps echter komt de kooiker nu achter een ander scherm te voorschijn, en weer vliegen de eenden

vedrer de pijp in. Nogmaals wordt het hun angstaanjagende spook zichtbaar, — en — wijl door het net opvliegen onmogelijk is, dringen ze steeds dieper in de nauwer wordende pijp, tot ze ten slotte in de fuik terecht komen — om nooit meer in de kom terug te keeren.

Doordat de pijp knievormig gebogen is, hebben de eenden in de kooi wel luid gekwaak en gesnetter harer natuurgenooten gehoord, doch — den kooiker hebben ze niet gezien. Zij zwemen en plassen dus nog rustig in de kom om, geheel onwetend van het lot, dat haar soortgenooten onderging. Doch — zal een nauwkeurig lezer vragen, waartoe dient dan wel de rookende turf in de hand des

kooikers? Ik zal het u zeggen. De schuwe wilde eend heeft behalve een scherpziend oog een uiterst fijnen reuk, welke beide eigenschappen ze trouwens voor vele gevaren behoeden. Indien het scherp reukorgaan ze waarschuwt, dat er menschen in de nabijheid zijn, vliegen ze eensklaps weg. Wanneer de kooiker de kom naderde, en wel beneden den wind (dat wil zeggen dat de wind van den kooiker naar de eenden waait) zouden alle eenden uit de kom opvliegen. De rook van de turf dient dus om „de adem te verslaan”, zooals de kooiker het zeer eigenaardig uitdrukt, m.a.w. om zijn adem door de veenlucht niet merkbaar te doen worden.

Daarom gaat de eigenaar ten tijde der vangst dan ook nooit de kooi in, zonder gewapend te zijn met een rookende turf, waarvan altijd een exemplaar in een steenen pot smeulende voor de hand ligt.

Boven den wind zou misschien de turf minder noodig zijn, omdat de windrichting niet naar de eenden is, doch uit voorzorg heeft de kooiker altijd dit attribuut bij zich.

Men zal onwillekeurig gaan denken dat de kooiker door deze wijze van doen op het laatst al zijn eenden gaat wegvangen. Toch is dit geenszins het geval.

In October of November namelijk komen uit het hooge Noorden, uit Scandinavië en Rusland groote troepen wilde eenden naar de lage landen in de nabijheid der Noord- en Zuiderzee, om hier den wintertijd door te brengen. Tegen het voorjaar trekken ze weer naar de Noordelijke streken, haar eigenlijke broedplaatsen. Waarom ze naar hier komen? Wel, omdat het haar in den winter in Zweden, Noorwegen en Rusland, waar de winters veel strenger zijn dan hier, dan te koud is. Deze eenden, welke verbazend schuw zijn, worden in het algemeen „trekwild” geheeten. En het is voornamelijk dit trekwild, waarom het den kooiker te doen is.

Vandaar dan ook, dat gedurende October tot April eigenlijk de vangtijd is.

Hoe dit trekwild dan in de kooi komt? De zoogenaamde kooieenden, waarvan we in den beginne vertelden, die dan ook bijna zonder uitzondering in de kooi zijn uitgebroed, en daar ook haar dagelijksche verblijfplaats hebben, ontmoeten op de nachtelijke zwerftochten het trekwild. Naar der vogelen aard vertellen ze al heel spoedig aan haar volkomen wilde stamgenooten, welk een liefelijk tehuis, welk een heerlijke schuilplaats ze overdag bezitten. Zoo tronen ze des morgens vroeg geheele koppels mee naar de kom in de kooi. De halfwilde kooieenden trekken nu al spoedig naar de pijpen, die wederom rijkelijk van voedsel zijn voorzien.

Ook de meegelokte eenden zwemmen ietwat schuchter naar den ingang der pijp. Doch allengs worden ze stoutmoediger. 't Is er immers zoo rustig, zoo stil, en voedsel is er in overvloed. Zoo gaan ze reeds den weg, die ten verderve leidt, geheel onbewust van het gevaar dat er dreigt. Want — eensklaps komt de kooiker achter een scherm te voorschijn en — het einde weet u reeds, lezer.

Dit schuwe trekwild nu is het gemakkelijkst te vangen. Terwijl sommige oudere kooieenden soms brutaal blijven liggen kijken als de kooiker zich vertoont, is het trekwild zoo verbazend schuw, dat het direct verder de pijp in vliegt, en spoedig in de fuik terecht komt.

De lezer begrijpt, dat de vangsten zeer wisselvallig zijn. Ter den eenen morgen zich maar een klein getal trekwild in de kooi bevindt, kan het een anderen morgen voorkomen, dat 400 à 500 in de kom zijn neergestreken. Doch ook dan nog is de kooiker verzekerd van een goeden vangst. Juist in de pijpen moeten ze veel eenden bevinden, en als zich onder dit groote aantal trekwild bevindt, dan kan de vangst soms 150 tot 200 stuks dragen.

Eén enkele onhandigheid, een vreemd verschijnsel, een onwone geluid kan echter maken, dat de geheele kom leegvliegt — de vangst is mislukt.

De lezer zal nu ook begrijpen, dat het niet alleen in de kooi, doch ook in de naaste omgeving altijd rustig moet wezen. In verband hiermede behoort meestal bij iedere kooi een zoogenaamd kooi-recht, waarbij het den jagers bij de wet verboden is te schieten binnen een wijden cirkelomtrek om de kooi. De straal van de cirkel gronds om de kooi te Zwaagdijk bedraagt 1318 Meter. Binnen dezen cirkel mag geen schot gelost worden.

Zoo woont de kooiker rustig en stil naast de kooi, ver van het gewoel der menschen. Wel krijgt hij bezoek van bakker, van slager, van vrienden en kennissen, doch deze komen niet in de kooi, dan bij hooge uitzondering, wanneer de kooiker verzekerd is, dat het bezoek de heilige stilte in de kooi niet zal verstoren. Ook met de wind moet rekening gehouden worden, wat trouwens in verband met deze schets duidelijk zal zijn.

Wie dus eens van plan mocht zijn deze geheimzinnige plek van nabij te bekijken, hij vrage den kooiker om toestemming die zeer zeker bereid zal zijn aan het verlangen te voldoen. Maar vrage echter niet in den vangtijd, want uit den aard der zaak is de kooiker dan uiterst voorzichtig.

Wij herhalen het echter nog eens: een eendenkooi is een bezwaar overwaard.

U. G. DORHOUT.

HET MICROSCOOP EN DE BOTERBEREIDING.

ONGEVEER de helft van den bebouwen grond in Nederland is grasland, zoodat de producten daarvan zeer zeker de belangstelling der lezers van een tijdschrift als „Buiten” verdienen, temeer nu dezen heris in den Haag het 3e Internationale Zuivelcongres gehouden werd, waardoor de oogen van de geheele zuivel bereidende wereld op ons landje gevestigd waren. Gaarne aanvaardde ik dan ook de uitnoodiging der redactie om eenige fotografien te leveren met enkele regels tekst die 't nut zouden aantoonen van 't microscoop bij de studie der zuivelproducten, waarvan de bereiders al in vele opzichten partij konden trekken.

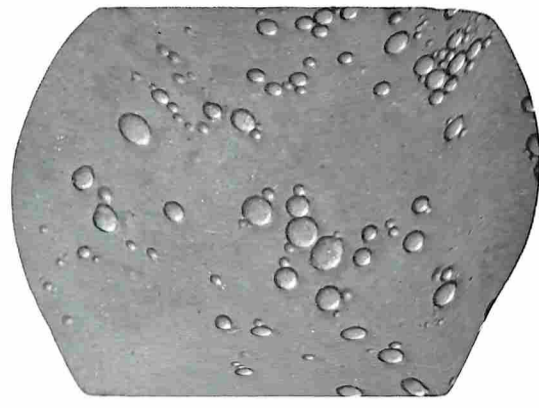
De koemelk is het afscheidingsproduct der melkklieren, bestemd om als volledig voedsel te dienen voor het jonge dier; vandaar dat alle noodzakelijke voedingsbestanddeelen er in voorkomen en wel behalve, omstreeks 88 % water; melksuiker gemiddeld 5.1 %, zouten + 0.7 % en albumine + 0.6 % alle in oplossing, de overige bestanddeelen: kaasstof + 2.5 % en vet + 3.1 % zijn niet opgelost. Het vet bevindt zich als uiterst fijne druppeltjes in zwevende toestand (z.g. emulsie) in de melk; waarschijnlijk is ieder bolletje omgeven door een uiterst dun vliesje eener bijzondere eiwitoplossing. De donkere rand der druppeltjes op de foto (N. 1) moet daar evenwel niet aan toegeschreven worden; deze laatste dankt zijn ontstaan aan de sterke lichtbreking; een luchtbel in de melk b.v. vertoont dien rand nog veel sterker. Zooals uit de foto blijkt, komen de vetdruppeltjes in zeer verschillende afmetingen voor, ± 1/1000—1/100 m.M. doorsnede; het aantal vetbolletjes per L. moet daarom ontzaglijk groot zijn en kan een biljoen gemakkelijk overschrijden.

Door het verschil in soortelijk gewicht tusschen het vet en het melkserum bezitten de bolletjes een opstuwende kracht in de melk. Hiervan werd vroeger uitsluitend partij getrokken om het grootste deel van het vet als room af te scheiden van de overige melk; maar deze wijze van atrooming kostte veel tijd en oplettenheid van de boerin. Het langzaam opstijgen der vetbolletjes moet aan verschillende oorzaken toegeschreven worden, als: hun kleinheid, het geringe verschil in soortelijk gewicht met hun omgeving, het eindelijk de slijmige (viscose) toestand der melk. Door het wegzetten der melk in groote vlakke schotels („vleuten”) gedurende 36—48 uren bestond er veel kans, vooral 's zomers, voor besmetting met bederf aanbrengende microorganismen en behoeft het dus geen verwondering te baren, dat de zorgzame boerin, bij zwoel weer, dikwijls midden in den nacht de laatste room moest afscheppen, wilde ze voorkomen dat de melk daarbij niet reeds een „gore” lucht verspreidde.

Meer en meer wordt ook in ons land het ontroomen met de hand vervangen door machinale ontrooming, met behulp van de centrifugaal-kracht, waarbij de scheidende kracht minstens 2000 x sterker genomen wordt dan bij het opstijgen in de melk bij de oude ontrooming.

Alvorens de room, d.i. dus een gedeelte der melk met bijna al het vet, te karnen, laat men ze meestal een verzuringsproces ondergaan, dat de botervorming gemakkelijker maakt en de boter een sterker aroma geeft dan die uit zoet gekarde room

bezig. Daarbij wordt tegenwoordig ook weer de hulp der bacteriologie ingeroepen. Liet men toch vroeger de room spontaan (d.i. uit zichzelf) zuur worden, nu gaat men in de stoomzuivelfabrieken anders te werk. Behalve de goede zuurvormende bacteriën belandden vroeger niet zelden ongewenschte organismen in de room, die de verzuring in verkeerde banen leidden. Om dit te voorkomen, „wiedt men eerst het onkruid van den akker“, d.w.z. men doodt door gepaste verhitting de ongewenschte gasten in de verse room en ont deze met een materiaal dat uitsluitend de begeerde zuurvorming te voorschijn roept, een z.g. reincultuur van bepaalde melkzuurbacteriën in gepasteuriseerde melk. Dat zonder het gebruik van reinculturen en bij een langdurig opgaren van de room, zooals bij het verwerken van weiroom in Noord-Holland dikwijls het geval is, boter ont-

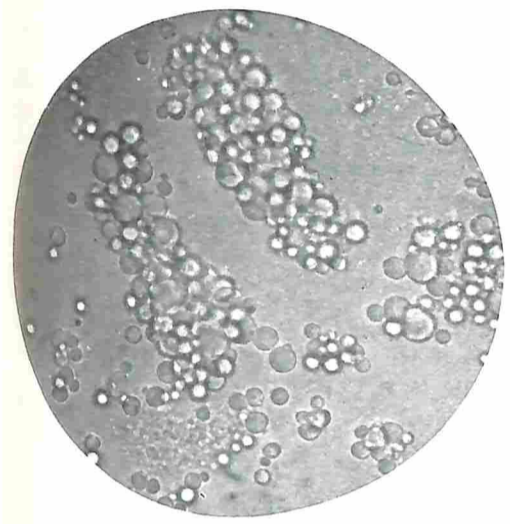
Vetdruppels in melk. Vergrooting 650 maal.

ziet, die groote vet druppels uit de melk voorstellen. De kleine zijn te dicht opeengedrongen om in de groote massa nog te herkennen. Tot nu toe sprak men zich in de handboeken over zuivelbereiding nooit beslist uit wat er met de vetdruppels gebeurde, maar in 't algemeen krijgt men den indruk dat de algemeene opvatting is, dat de vetbolletjes-structuur in de boter geheel en al verloren gaat. Zooals foto N°. 4 aantoont is dit geenszins het geval; ook aan de bovenzijde van foto N°. 5, waar het vet aan water grenst, herkent men zeer duidelijk nog de vetbolletjes, zooals ze in de melk voorkomen. OTT DE VRIES.

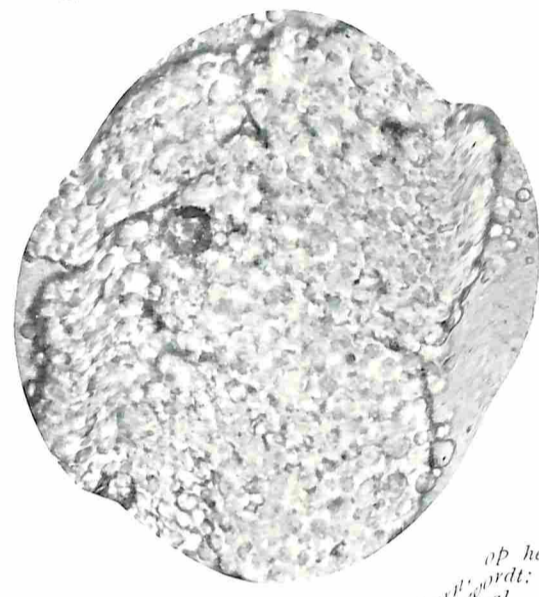
IRISSEN.

III. PLANT-IRISSEN.

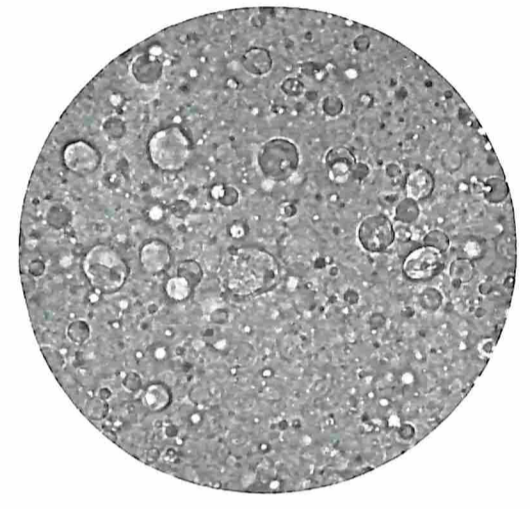
Bij het bespreken der *Bol-Iris* deelden

Zure room. Behalve de vetdruppels, die gedeeltelijk tot groepen aaneenklevan ziet men dicht bij den rand een vlokje neergeslagen kaasstof. Vergrooting 650 maal.

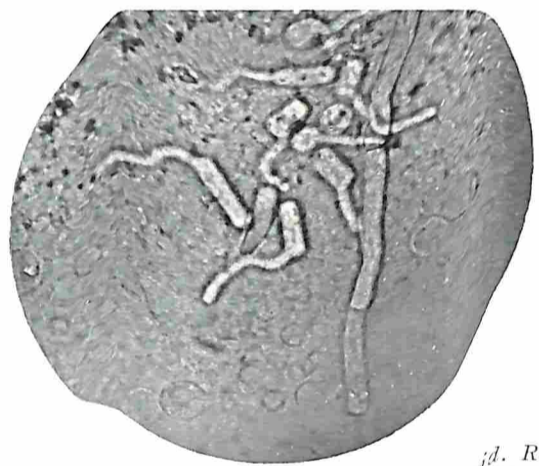

Een karf bij boter ontnomen aan de kant wordt oogenblik dat de botervorming zichtbaar wordt (t „schiften“ begint). Vergrooting 650 maal.

Afgewerkte boter. Behalve de groote vocht druppels bemerkt men bij nauwkeurig toezien fijne ringen: de vetbolletjes, die hun vorm bewaard hebben. Vergrooting 650 maal.

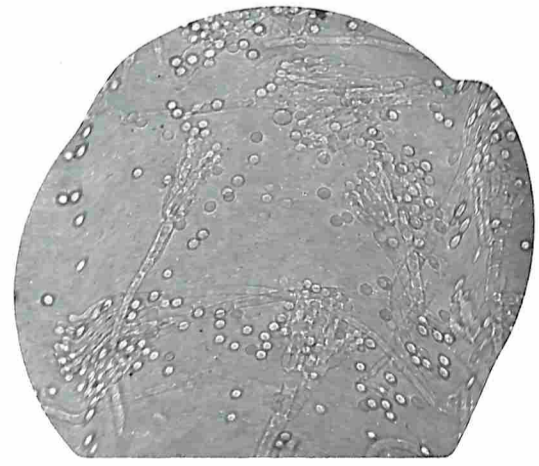
staat, die niet aan hooge eischen kan voldoen, blijkt uit foto N. 5, die boter voorstelt van room, welke eens per week gekarnd wordt. De schimmeldraden en kiemende sporen zullen hier spoedig het gebrek „ranzigheid“ te voorschijn roepen. Door het verzuringsproces wordt verder een bestanddeel der melk zichtbaar, dat vooraf in een half opgelosten toestand voorkwam: de kaasstof. Dat ze in de melk niet bepaald opgelost is, maar in een toestand voorkomt als stijfsel of lijm in water, volgt hieruit, dat men ze door een filter met zeer fijne poriën tegenhoudt, evenals het vet. In de zure room neemt men de kaasstof bij sterke vergrooting waar als zeer fijne spikkels, zooals op één plek in foto 2 te zien is.

Boter met schimmel (*Oidium lactis*) doorgevoerd. Ronde schimmelsporen zijn bezig te ontkiemen. Vergrooting 650 maal.

wij reeds mede, dat de tweede groep de z.g.n. *Plant-Iris* niet alleen in kweekwijzen zeer met deze verschillen, doch dat zij ook op een geheel andere wijze in den tuin zijn aan te wenden.

Terwijl men toch de *Iris Xiphium* en *Iris xiphoides* het best gebruikt tot het beplanten van bloemvakken en zij zoo gebruikt een onvergelyklijk schoon geheel opleveren, zijn de *Plant-Iris* daar minder toe geschikt en laten die zich veel beter gebruiken om tot groepen vereenigd hier en daar geplant te worden. Dit ligt ook geheel in den aard dezer planten. De *Plant-Iris* toch zijn, zooals wij reeds opmerkten, z.g.n. vaste-planten, zij vormen een dikken knolachtigen wortelstok, die in den grond overwintert. Iederen nazomer sterven zij tot op den wortelstok af en groeien het volgend voorjaar weder uit. Plantte men nu de tot deze groep behorende soorten op een bloemvak, dan zou men wel den tijd dat zij bloeien volop genot van haar hebben, doch de rest van het jaar zou het vak voor niets anders te gebruiken zijn en zelfs in den nazomer en den herfst, wanneer de bladeren dor en geel beginnen te worden, een minder fraai gezicht opleveren. Kan men ze daarentegen tot groepjes vereenigd hier en daar planten, bijv. voor of tusschen kleinere heesters, dan zullen zij uitstekend voldoen en gedurende den bloeitijd een prachtige aanblik bieden.

De groene penicillium (*Penicillium glaucum*), veelvuldig voorkomende op zuivelproducten. Fijne ringen verlangen een lichte, zonnige standplaats; de grond, waarin men nog behalve de zeer duidelijke druppels vocht.

Van de *Plant-Iris* bestaan er vier soorten, waarvan tal van verscheidenheden in den handel zijn, die meer algemeen bekend en voor tuinen verreweg het meest geschikt geacht kunnen worden. Dit zijn de *Iris pumila*, *Iris germanica*, *Iris laevigata* of *Kaempferi* en de *Regelii-cyclus Iris*. De beide eersten, hoewel van geheel anderen oorsprong, gelijken in vele opzichten op elkander en haar kweekwijzen komen dan ook volkomen op hetzelfde neer. Beiden

IRIS PUMILA.

staan, mag niet te droog en ook niet te zwaar zijn. Op hooge en droge gronden zullen zij wel niet dood gaan, doch er minder welig tieren. Veel zorg vereischen zij overigens niet. De dikke wortelstokken worden 5 à 10 c.M. diep onder den grond gelegd en het best doet men eenigen van dezelfde verscheidenheid bij elkander te planten. Dit planten geschiedt zoo mogelijk vroeg in het voorjaar, hoewel zij op dit punt niet zeer kieskeurig zijn en bijna in iedere maand verplant kunnen worden. Laat in het najaar moet men het echter bij voorkeur niet doen. Bedekking eischen zij 's winters niet, daar zij volkomen winterhard zijn. Hebben deze *Iris* verscheidenheden een jaar of drie à vier op dezelfde plek gestaan, dan zal men waarnemen, dat de pollen inwendig dunner worden en ook, dat de wortelstokken boven den grond uitkomen. Het laatste kan men verhelpen door telken jare wat verschen grond tusschen de jonge scheuten te brengen, waar zij zeer dankbaar voor zullen zijn. Aan het eerste is niet veel anders te doen, dan de planten na een zeker aantal jaren op te nemen en te verzetten. Dat het geraden is ze dan zoo mogelijk op een andere plek te planten spreekt wel van zelf. Zoo behandeld zal men van beide soorten jaren lang plezier kunnen hebben.

De *Iris pumila* zal reeds zeer vroeg in het voorjaar, gewoonlijk reeds half April, haar bloemen doen ontluiken; de *Iris germanica* bloeit later en wel in de maand Mei. De eerste blijft laag, zij wordt gewoonlijk niet hooger dan 20 à 25 c.M. en haar bloemen zijn slechts middelmatig groot, de tweede daarentegen vormt bloemstengels van dikwijls ruim $\frac{1}{2}$ M. lengte, waaraan gewoonlijk twee of drie bloemen. Voor snijbloem, vooral tot het rangschikken van vaasbouquetten, zijn zij uitstekend geschikt.

Zooals wij mededeelden zijn er vooral van de *Iris germanica* tal van variëteiten in den handel; de meest aanbevelenswaardigen zijn:

Iris florentina alba, met witte bloemen.

Iris Kochi, met donker purpere bloemen.

Iris Mad^{me}. Chereau, bloemen wit met lila gerand.

Iris Mad^{me}. Truffaut, bloemen wit met licht purper geaderd.

Iris Darius, bloemen geel met lila overtoegen.

Iris Annie Grey, met zacht rose bloemen.

Iris Bergiana, met groote gele bloemen, die met donker violet geteekend zijn.

De *Iris laevigata* of *Kaempferi* is een soort, die in den laatsten tijd hoe langer hoe meer bekend en op waarde geschat wordt. Te verwonderen is dit zeker niet. Haar bloemen zijn buitengewoon groot, staan op lange stengels en zijn dikwijls zeer grillig van vorm, wat daaraan te danken is, dat er verscheidene half en geheel

gevulde variëteiten van bekend zijn. Ook wat kleur betreft, doen zij voor geen der andere soorten onder, ook bij haar vindt men vaak prachtig geteekende bloemen, die den beschouwer in verrukking brengen. De soort stamt oorspronkelijk uit Japan en daar wordt zij dan ook in zeer grooten getale gekweekt en naar Europa en Amerika uitgevoerd. Hoewel al de verscheidenheden hier te lande volkomen winterhard zijn, schijnt het voortkweken nog moeilijkheden op te leveren, waarom de bloemisten er de voorkeur aan geven de wortelstokken direct te importeerden.

De *Iris laevigata* is een halve moerasplant, d.w.z. dat zij gedurende haar groeitijd volop water verlangt, doch daarentegen, gedurende haar rustperiode droog wenscht te staan. Wil men van haar werkelijk plezier hebben, wenscht men ze in haar volle pracht te zien, dan moet met deze eigenschap wel degelijk rekening gehouden worden. Doet men dit, dan toont zij zich voor deze attentie bijzonder dankbaar. De beste plaats, die men haar geven kan, is tot groepjes vereenigd aan een vijverkant, waarvan het water des winters lager staat dan des zomers, waardoor aan haar eischen geheel voldaan is. Ons is een vijver bekend, aan wiens oever een paar variëteiten reeds enkele jaren geleden werden uitgeplant, die daar uitstekend groeien en ieder jaar een aantal prachtige, groote bloemen voortbrengen, zonder dat er ooit als het ware naar wordt omgekeken. Voor oeverbeplanting durven wij de *Iris laevigata* dan ook met warmte aanbevelen. Wat behandeling en planttijd betreft, deze komen volkomen met die der voorgaande soorten overeen, dus is het onnoodig daar verder bij stil te staan.

Ook van deze soort zijn een aantal verscheidenheden in den handel. Deze zijn, zooals gezegd, allen van Japanschen oorsprong, waarom haar namen ons wellicht wel wat vreemd klinken. De beste ons bekenden zijn:

Iris Yeddo, donker purper, met fluweelachtigen weerschijn en geel oog, half gevuld.

Iris Hokusai, donker purperblauw met violetten weerschijn en geel oog, geheel gevuld.

Iris Motonobu, zuiver wit met geel oog, bloeit zeer vroeg.

Iris Hishikawa Maronobu, zuiver wit met geel oog, zeer gevuld.

Iris Nashiva, wit, gemarmerd met licht paars, geel oog, zeer gevuld.

Iris Ho-o-jo (Iris Peking), rood paars, aan den voet wit, met geel oog, gevuld.

Iris Yocoshima, paarsblauw met witgemarmerd, geel oog, gevuld.

Iris Renasangai, doorschijnend azuurblauw met geel oog.

De derde groep van *Plant-IRISSEN*, die wij hier wenschen te be-

REGELIO-CYCLUS IRIS.

IRIS LAEVIGATA OF IRIS KAEMPFERI.

spreken, zijn de z.g.n. *Regelio-cyclus Iris*, die haar ontstaan te danken hebben aan de kunstmatige bevruchting van *Oncocyclus Iris* met *Regelia Iris*. De eerste soort brengt zeker de mooiste bloemen voort van het geheele geslacht en wij behoeven slechts te zeggen, dat de beroemde *Rouw-Iris* (*Iris Susiana*) tot deze groep behoort om de kenners voor haar in te nemen. Zij zijn echter zoo moeilijk te kweken, dat zij zeker uit de cultuur verdwenen zouden zijn, ware niet een bekend Haarlemsch bloemist, de Heer C. G. van Tubergen Jr., tot het denkbare gekomen enkele soorten der groep te bevruchten met *Regelia-Iris*, die zich veel gemakkelijker laten kweken. Zijn pogingen zijn met goeden uitslag bekroond en ongetwijfeld zullen allen, die het nieuwe ras zagen, deze fraaie bloemplanten wenschen te bezitten.

De *Regelio-cyclus Iris* moet men op een beschut en warm plekje van den tuin zetten, waar zij volop zon kunnen hebben. De grond moet goed diep bewerkt worden en vooral moet men zorgen voor goeden waterafvoer, daar zij vooral 's winters voor vocht uiterst gevoelig zijn. Is de grond zwaar, dan is het geraden hem goed met zand te vermengen en bij het planten wat zand om de wortelstokken te strooien.

Het best plant men de verscheidenheden in de laatste helft van October. Voor de vijftiende van deze maand is het niet noodig, maar tot November mag het in geen geval uitgesteld worden. Hoewel ook deze *Irissen* winterhard zijn, is het toch geraden ze een weinig te dekken, hoofdzakelijk tegen den wind. Dit dek moet echter reeds vroeg in het voorjaar verwijderd worden, wanneer men zal zien, dat zij reeds scheuten hebben gemaakt, die bij het intreden van warmer weer spoedig gaan doorgroeien en waaruit omstreeks half Mei bloemen zullen verschijnen, zoo fraai als zich slechts denken laat. Wat vorm, kleur en teekening aangaat, overtreffen deze bijna alle soorten en andere verscheidenheden van het geslacht en ieder die ze ziet, staat dan ook zeer terecht verwonderd over de fijne nuances en nobele vormen van deze prachtige bloemen.

Zijn de bloemen uitgebloeid, dan beginnen de bladeren al spoedig teekenen van afsterven te geven en daar zij een periode van absolute rust noodig hebben, mag niet verzuimd worden ze omstreeks half Juli op te nemen en tot half October droog te bestreken. Doet men dit niet, dan loopt men gevaar, dat zij doorgroeien en jonge scheuten maken, die des winters ongetwijfeld afsterven.

Ook van de *Regelio-cyclus Iris* bestaan tegenwoordig reeds een aantal verscheidenheden, die allen zeer mooi zijn. De meest aanbevelenswaardige zijn:

Iris Artemis, zeer grootbloemig, bloembladeren purper, kelkbladeren donker violet met zwart oog.
Iris Charon, met bloemen, die een brons-mahonie ondergrond hebben, prachtig geaderd met goudgeel.

Iris Hebe, een zeer bloemrijke verscheidenheid, de ondergrond der bloemen is zilvergrijs met donker violetblauw geaderd.

Iris Hecate, met bruin-rose bloembladeren en grijsbruine kelkbladeren, die prachtig geaderd zijn.

Iris Isis, met groote bloemen, robijnrood met grijzen weerschijn en met purper geaderd.

Iris Psyche, een prachtige bloem, zilver grijs met chocolade bruine aderen en een groot donker oog.

De ruimte belet ons nog meerdere belangrijke *Iris* soorten te behandelen.

E. TH. W.

HET BINNENBRENGEN VAN PLANTEN.

DE tijd begint nu aan te breken om de z.g.n. subtropische planten, die des zomers, ter versiering van den tuin buiten gestaan hebben, binnen te brengen. Hij, die veel dergelijke planten bezit en er teerdere soorten zooals Palmen, Camellia's, Heliotropen en dergelijke bij heeft, moet er op rekenen, dat die uiterlijk half October binnen moeten zijn gebracht, daar er anders gevaar bestaat, dat zij door nachtvorsten ernstig worden beschadigd. Als algemeenen regel moet aangenomen worden, dat midden October dergelijke planten binnen moeten staan. Is het echter een mooie maand en heeft men niet te veel planten, zoodat zij in één of twee dagen opgeborgen zijn, dan kan men dien datum wel wat verschuiven, doch langer dan November mag het niet uitgesteld worden.

Alvorens de planten, die buiten gestaan hebben, binnen te zetten, moet men ze goed nazien. In de eerste plaats moet er op gelet worden of de stokken, waar zij wellicht aan opgebonden zijn, niet vlak boven de aarde verrot en of de banden niet verteerd zijn. Is een van beiden het geval, dan moeten die door nieuwen vervangen worden. Vervolgens kijkt men toe of er geen half verrotte of beschadigde bladeren aan de planten zitten, die dan met een scherp mes moeten afgesneden worden. In huis schimmelen dergelijke bladeren zeer gemakkelijk en schimmel in planten is vooral des winters zéér gevaarlijk. Ten slotte ziet men de potten na en verzuimt men niet, die goed schoon te maken.

Na de planten dus grondig te hebben nagezien, worden zij binnen gezet. Aanvankelijk moeten zij natuurlijk zoo veel mogelijk lucht en licht hebben. De vensters van het vertrek of de serre, waar men ze zet, moeten zoo lang dit kan openstaan en gordijnen mogen het licht niet onderscheppen. De groei zal bij de meeste planten tegen dezen tijd wel geëindigd zijn, en men moet daar met het gieten wel degelijk rekening mede houden. Dikwijls zullen de planten, die in October binnen worden gezet, door den najaars-regen meer water gekregen hebben, dan wenschelijk is en dus kan men vooral den eersten tijd matig zijn met gieten. Beter is het, dat de planten in dezen tijd eens flink opdrogen, dan ze te veel water te geven. Natuurlijk moet men zich voor uitdrogen wachten. Door nu en dan met een sleutel of een ander hard voorwerp tegen de potten te kloppen, kan men zich overtuigen of de planten water noodig hebben. Eerst als zij hol klinken, moet men gieten, doch dan ook weer zoo, dat de planten behoorlijk vochtig zijn.

De pas binnen gezette planten zullen aanvankelijk wel eenige bladeren laten vallen, een verschijnsel, dat geenszins verontrustend is.

E. TH. W.

BLADLUIZEN.

EEN veelvuldig toegepast middel tegen bladluizen is tabakstof, dat des morgens, wanneer bladeren en stengels nog vochtig zijn, op de planten wordt gestrooid. Tegen een snuijfe kunnen de bladluizen blijkbaar inet, doch de planten krijgen door den tabakstof, die er op blijft hangen, geen fraaier aanzien.

Een uitstekend middel is: XL. All. insecticide.

Men koopt dit middel in blikjes, het is dan een soort zeep, die in drie of viermaal het gewicht in water wordt opgelost, waartoe een steenen pan gebruikt wordt. Door dit oplossen verkrijgt men een soort olieachtigen vloeistof, dat in blikken of flesschen bewaard kan worden. Voor het gebruik wordt een gedeelte van dezen vloeistof 30 maal verdund met water, waardoor een melkwitte oplossing ontstaat. Hiermede worden de planten op een donkeren, doch niet regenachtigen dag bespoten. Een paar uur na het bespuiten zullen alle bladluizen dood zijn en kan men, door de planten met een gieter of een waterstraal te besproeien, de doode luizen wegspoelen. Ziet men, dat na eenigen tijd de luizen weder optreden, dan is het een geringe moeite ze nog eens te bespuiten om vrij te blijven van die lastige gasten.

Ieder, die een tuin heeft, moest eigenlijk in het bezit zijn van een flesch XL. All. oplossing, men zorge er echter voor het goed buiten het bereik van kinderen te houden, daar het zwaar vergiftig is.

Er zijn meerdere z.g.n. insecticides, ik wil die noch goed, noch afkeuren, wijl ik ze in het gebruik niet ken. Het aangegeven middel weet ik echter uit ondervinding dat goed is.

E. TH. W.

PEKING—PARIJS.

PÉKIN-Paris!" „Pékin-Matin!"... Maanden lang heeft men in Parijs, over gansch Frankrijk, ja, over de geheele wereld, dag in, dag uit gesproken over den reuzen-betrouwbaarheidsrit, door het bekende Parijsche groote dagblad „Le Matin" georganiseerd, van Peking naar Parijs.

Toen „Le Matin" met het nieuwtje aankwam, geloofde eerst niemand er aan. Allengs won het geloof in de mogelijkheid van

AANKOMST DER AUTO'S IN PEKING.
De Spijkerwagen wordt gelost.

zoo'n rit veld, en de markies de Dion — met den Heer de Bouton, eigenaar van een der grootste Fransche automobielfabrieken, te Puteaux bij Parijs gelegen, was No. 1 om zich op de lijst der deelnemers te laten inschrijven... Zóó wilden andere niet ach-

TE NANKOU.
Afscheid van de Europeanen, die de deelnemers te paard van uit Peking vergezelden.

terblijven en twee maanden nadat „Le Matin" voor het eerst over dezen grooten raid gesproken had, kwam het blad met een lijst te voorschijn, waarop 194 deelnemers stonden. Een succes fou, dus!

OP HONDERD K.M. VAN PEKING.
De „Spijker"-wagen getrokken door koelies.

Intusschen was er eerst gesproken van een rit van Parijs naar Peking en terug, doch toen de organisators te weten kwamen, dat 32000 Kilometer wel wat al te veel was, besloten zij de start te Peking te doen plaats hebben. Toen werd eindelijk begonnen met eens iets van de te volgen route te vertellen, waaruit weldra bleek, dat niemand ongeveer wist, hoe gereden moest worden, en geen enkele wereldreiziger zijn hulp kon verlenen, om te vertellen hoe het er in het hart van China, in Mongolië en in de woestijn Gobi uitzag.

Tegen die Gobi-woestijn werd het meest opgezien; de deelnemers, die aan een pendant der Sahara dachten, zagen zich dáár reeds opgeborgen. Onmogelijk om, met welk 'n krachtige motor ook tegen het mulle zand te kampen. En wat was het gevolg? Allengs kwamen er berichten in, dat verscheidene deelnemers zich maar liever terugtrokken wegens het te groote gevaar aan dezen rai- verbonden, andere weer wegens de te hooge onkosten. En al gemeen kwam men tot de overtuiging, dat het idee misschien mooi was, doch onuitvoerbaar...

En zoo kwam Maart in het land, dat terwijl nog slechts 5 deelnemers zich op de lijst hadden gehandhaafd. Dat waren Prins Scipion Borghese met zijn 40 60 pk. Itala (Italië); Cormier met een „Dion-Bouton" 10 pk; Collignon eveneens met een „Dion-Bouton" 10 pk, en Pons met een „Tri-Cental" 6 pk, die zich bereid verklaarden den rit te willen ondernemen.

Op het allerlaatste oogenblik daagde nog een mededinger op, een Franschman Charles Godard, die zich liet inschrijven met een „Spijker"-wagen 14 18 pk, vervaardigd door de Industriële Maatschappij „Trompenburg" te Amsterdam.

Deze Franschman, zoon van den bekenden luchtreiziger, die vele jaren geleden in ons land verschillende opstijgingen deed — had den heer J. Spijker weten over te halen, een zijner wagens te laten mededingen. Met het oog op de vele bezwaren, welke aan den tocht verbonden waren, wilde de Heer S. aanvankelijk daarvan niets weten. Godard — een charmante causeur — wist

hem echter om te praten. Intusschen was er geen tijd voor het maken van een nieuwen wagen — een werk dat, het zij terloops meegedeeld, wel een drietal maanden duurt — zoodat een gewone wagen werd genomen, waaraan alleen hogere wielen werden geplaatst, en, nadat op de „kopjes" van Bloemendaal en in de omstreken van Arnhem proeffritten waren genomen, vertrok Godard naar Parijs, vandaar naar Marseille, alwaar hij zich op 10 April inscheepte met bestemming voor Tsien-Tsin. Met dezelfde boot der Messageries Maritimes vertrokken Jean du Taillis, redacteur van „Le Matin", en Pons en de twee mécaniciens der Dion-fabriek, Cormier en Collignon vertrokken eerst later via Berlijn, St. Petersburg en Wladiwostock met den Trans-Siberischen spoorweg naar Peking.

Eerst in Peking begonnen de groote moeilijkheden. Dáár moesten heel wat stappen gedaan worden, eer men te weten kwam, hoe eigenlijk gereden moest worden om in Siberië te belanden. De verschillende gezanten waren echter zeer hulpvaardig waardoor de taak van du Taillis, den zaakgelastigde, ten zeerste verlicht werd. De Chineesche autoriteiten werkten echter niet allen even coulant mede. De deelnemers verlangden een vrijgeleide door China en Mongolië, hetgeen men weigerde af te geven, omdat men niet voor de veiligheid der wereldreizigers, die met zulke monsters het binnenland wilden intrekken, kon instaan. Na heel wat onderhandeling, waarin de diplomatie zich telkens moest mengen, kregen de vier deelnemers—die inmiddels allen in Peking waren gearriveerd — een paspoort door China, doch voor Mongolië bleef men dat weigeren.

Maandag 10 Juni — 's ochtends 8 uur — had het vertrek van Peking plaats. De geheele Europeesche kolonie was bij den start tegenwoordig. De verschillende wagens werden door de militaire detachementen der mogendheden van uit de Fransche, Italiaansche en Nederlandsche gezantschappen, begeleid tot buiten de stad. En vergezeld van verschillende Europeanen te paard reed men in een langzaam tempo weg. Prins Borghese, vergezeld van een mécanicien en een Italiaansch journalist, nam met zijne Itala, die door de veel grootere motor-kracht, veel sneller liep, de leiding op zich. Dan volgde Godard met Jean du Taillis naast hem gezeten op den Spijker, die in de nationale kleuren geschilderd was en de achterbak voorzien had van

een uit zeildoek opgetrokken tent. De Hollandsche Jantjes — belast met de bewaking van het Nederlandsche gezantschap — hadden den wagen netjes opgepoetst en versierd met nationale vlaggetjes. Luide hoerachs weerklonken toen de wakkere wereldreizigers, na van allen afscheid genomen te hebben, vertrokken!

Buiten Peking vindt men nog goede wegen. 20 Kilometer verder wordt reeds de qualiteit minder en even zoo veel kilometers verder is er heelemaal geen weg meer te vinden. Wel een enkel pad, dat door de bergen en rotsen loopt, breed genoeg voor menschen te voet, of op een kameel gezeten, veel te klein echter voor deze vijf kilometer-vreters. Tegen het einde van dezen eersten dag begonnen de moeilijkheden. De ongelijke weg maakte het voortgaan zeer lastig, en zoo nu en dan moest afgestegen worden, om groote gaten met keien of rotsblokken te vullen en zoo het voortgaan mogelijk te maken. De Italiaansche prins, wiens wagen de grootste en breedste was, zag zich in een pas genoodzaakt, af te stappen en met behulp der anderen, voorzien van hamers en houweelen, een geheel rotsblok weg te kappen, waarna met nieuwen moed verder werd gegaan.

De omstreken van Peking zijn vrij goed bevolkt, verderop ontdekte men zoo nu en dan een dorp, waar de bewoners zich allen op eerbiedigen afstand der auto's opstelden, terwijl hun verwondering door allerlei uitroepen uitdrukten, terwijl zij zich op den grond legden „om toch maar de paarden te ontdekken”. Dat kon er maar bij die goede Chineezers niet in. Wangs zonder paarden te zien, die toch liepen, en dan nog met zulk een groote snelheid. Zelfs de hoogste autoriteiten lieten zich niet onbetuigd en allervriendlijkst neigend kwamen zij de machines bewonderen, om verschrikt achteruit te springen op het moment dat de motor werd aangezet voor het vertrek.

Intusschen was het hard werken voor allen. Niet alleen dat het besturen der wagens reeds zoo veel energie vergde, het iederlende ongeleerde ambachten te toonen, maakte reeds van meet af aan deze raid bijzonder bezwaarlijk.

Reeds op 100 kilometer van Peking moest gebruik worden gemaakt van de hulp van koelies, die voornamelijk hielpen om de wagens te trekken door passen, over rotsen en bergen, waar de grond zoo ongelijk was, dat met eigen kracht rijden vrijwel onmogelijk was. In dit nummer krijgt de lezer reeds een juist denkbeeld hoe de Chineesche wegen er uit zien. Gelukkig waren de noodige maatregelen getroffen, zoodat op verschillende punten koelies gestationneerd waren, die den deelnemers ontelbare diensten in China hebben bewezen. Om Nankou werd het terrein platter, doch hier deden zich nieuwe hindernissen voor. De wegen waren daar namelijk herschapen in een modderpoel, waarin zelfs de Chineezers niet wenschen te loopen. De bevolking maakt gedurende het regenseizoen gebruik van ezels, waarvan onze fotograaf zulk een treffend beeld heeft genomen.

Door al dat oponthoud werd in China veel tijd verloren. Toen eenmaal de Groot Muur gepasseerd was, hoopte men op beter, doch het werd veel erger. Bovendien had men hier niet de hulp van koelies. Godard ontzag zijn Spijkerwagen niet en was overal de eerste om het gevaar te trotseeren, waardoor hij zelfs de kans heeft geloopen daár zijn wagen te laten. Hij is met wagen en al een afgrond (een gleuf in één der bergen van 2½ à 5 Meter) over gereden, vóórdat hij wist wat hem gebeurde: verloor daarbij zijn knalpot, terwijl de achterveeren een hevigen stoot kregen, waardoor de wielen schuin kwamen te staan. De soliditeit van den Spijkerwagen — de trots der nationale industrie — was hier oorzaak, dat tot aan Posen, waar mécaniciens van de fabriek waren gekomen, de wagen het heeft uitgehouden, zonder dat er iets aan de wielen, assen of motor werd gerepareerd.

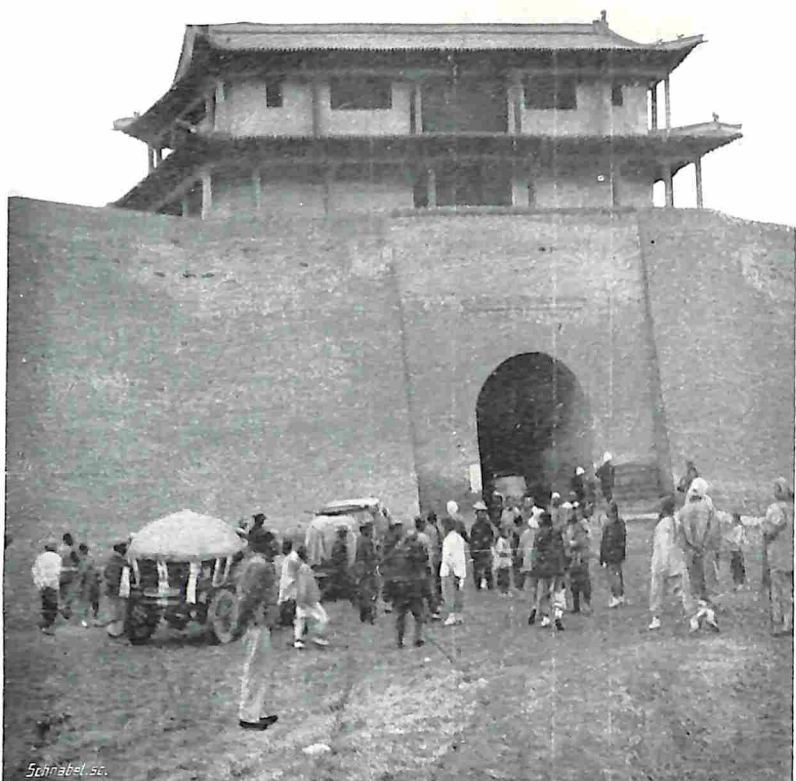
Ten onrechte werd indertijd in de bladen gemeld, dat Prins Borghese, zoodra de deelnemers Peking verlaten hadden, er van door zou zijn gegaan. Dat is onjuist. De eerste dagen zijn allen bij elkander gebleven. Eerst toen men op gelijker terrein was gekomen is de 40 p.k. Itala met een spurt verdwenen, en sinds dien heeft men den Prins niet meer gezien. Hierover is reeds ook al zeer veel geschreven. Terwijl in Peking overeengekomen was, dat de deelnemers „en caravane” zouden blijven tot de Russisch-Duitsche grens, of beter gezegd tot Posen, heeft het algemeene verbazing gewekt, dat de Prins zijn woord niet heeft gehouden. Juist omdat men niet wist welk een ontvangst de verschillende volken den deelnemers zou bereiden, achtte men het in karavaan blijven wenschelijker en bovendien: het was een betrouwbaarheids-, geen snelheidsrit. Prins Borghese had namelijk zelf op de in Peking gehouden bijeenkomst de bepaling voorgesteld, dat indien een der deelnemers ziek werd, men minstens 4 dagen op hem zou wachten, terwijl overeengekomen was, dat bij het stil houden wegens een defect, niet langer dan 24 uur gewacht zou worden.

Wanneer men echter nagaat dat Prins

GROOTE POORT VAN HSUEN-KWA.

Borghese een 40 p.k., Godard echter slechts een 14/18 en de beide Dion-Boutons 10 p.k. hadden, dan valt dadelijk het groote verschil in motorkracht op, zoodat de Prins wel driemaal sneller kon rijden dan de Franschen. Toen hij na in China telkens te hebben gewacht, zag dat de bevolking zeer vriendelijk en hoffelijk tegenover de deelnemers was, heeft hij de leiding genomen, deze

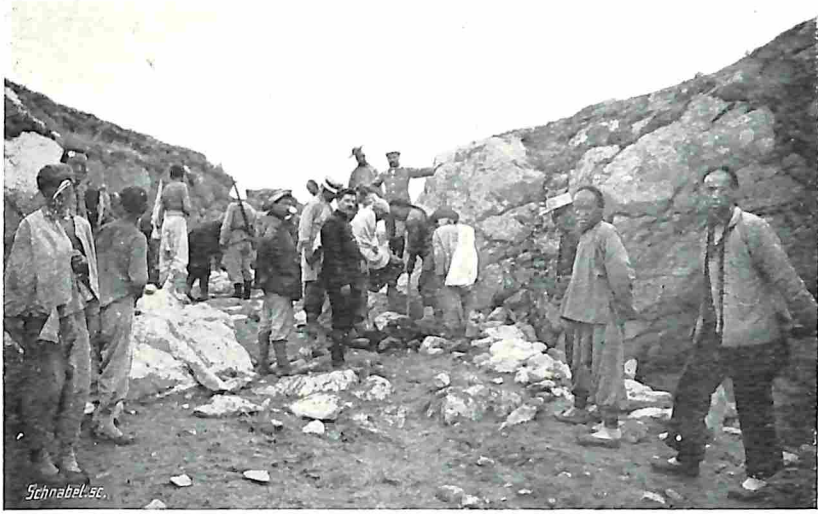
VERTREK VAN HSUEN-KWA, ALWAAR DE DEELNEMERS 36 UUR LANG DOOR EEN ONDERKONING WERDEN OPGEHOUDEN.

meer en meer vergroot en de anderen hebben den Italiaanschen Prins nimmer terug gezien, wat niet wegneemt dat, alhoewel hij anti-reglementair heeft gehandeld, hij een kranigen rit heeft volbracht. Eindelijk dan bereikten de overige vier deelnemers de Gobi-

CHINEESCHE BELANGSTELLING.

De inwoners van het dorp Hsuen-Kwa poseeren voor den fotograaf van „Buiten”.

KOELIES HELPEN DE DEELNEMERS OM DEN WEG EENIGSZINS BEGAANBAAR TE MAKEN.

woestijn. Het dient gezegd dat de verrassing groot was, daar met blijdschap werd ontdekt, dat deze woestijn absoluut niet geleek op de Sahara met haar mulle zandvlakten, het was integendeel een harde grond met heel dun gras er op, hier en daar eenige hoogten, overigens alles vlak. Even vóórdat de Gobi werd bereikt, gaf Pons, die met zijn driewieler de Tri-Contal reeds met groote moeite was vooruitgekomen, het definitief op. Reeds eens was hij op korten afstand van Peking naar de stad teruggekeerd om hogere meegebrachte wielen onder zijn voiturette te plaatsen, de tweede maal zag hij zich genoodzaakt wederom terug te keeren wegens een herhaald defect aan den motor. Alhoewel hij zulks nu ontkent, is Pons door de anderen voortdurend geholpen, doch aangezien zij niet te ver bij Borghese wenschten achter te raken, wachten zij de reglementaire vierentwintig uur, waarna de twee Dions en de Spijker gezamenlijk in de Gobi belandden.

Met z'n bekende Fransche hartelijkheid was Godard de man die Pons het meest had geholpen. 's Avonds wanneer zij op een plek besloten te kampeeren, was Godard, nadat hij zijn eigen wagen onder handen had genomen, immer bereid Pons met repareren bij te staan. Toen de Tri-Contal telkens moeite had de anderen te volgen, heeft Godard al de bagage van Pons in den Spijkerwagen genomen, en zooals later zou blijken heeft hij dom genoeg, een gedeelte van zijn benzine aan Pons te bewaren gegeven. Meer dan vierentwintig uur hebben zij op Pons gewacht, toen werd besloten verder te gaan, Godard nam de leiding en met een vaartje van 50 K.M. in het uur waren de Dions weldra uit het oog verloren. Tegen den avond werd echter — volgens afspraak — gewacht, opdat gezamenlijk gekampeerd zou kunnen worden.

Dien eersten nacht werd het kamp opgeslagen in de nabijheid van een karavaan van Mongolen, die per kameel goederen door de Gobi transporteerden, gewoonlijk van Ourga naar Kazan. De ontmoeting van deze twee geheel verschillende karavanen zoo tegen zonsondergang ging gepaard met eenige vrees van de zijde der automobilisten. Na den geheelen dag om zich heen niets dan duizende kilometers onherbergzame vlakte zonder één enkel menschelijk wezen te hebben gezien, stonden zij thans tegenover een dertigtal Mongolen.

Wat waren dat voor menschen?

De Chineesche autoriteiten hadden geweigerd voor Mongolië passen af te geven, omdat zij niet konden instaan voor de veiligheid der wereldreizigers.

„Welnu”, zeide Godard mij, „c'étaient des types charmants!”

Inderdaad, moeten die Mongolen evenals de andere Chineezers uiterst vriendelijk zijn geweest. Toen de deelnemers kwamen aanrijden, maakten zij groote gebaren ten teken dat er halt gehouden moest worden. Du Taillis greep reeds naar zijn buks. Doch dit was heelemaal niet noodig. De zogenaamde „wildes” — die minder wild deden dan menige beschaafde Europeaan — kwamen met

groote beschuitten aandragen en boden dat met sierlijke buigen, den automobilisten aan.

Zoo werd kennis gemaakt. Zij babbelden er op los, vertelden met de noodige gebaren dat zij al een auto — die van Borghese — hadden zien voorbijrijden, en gaven daarbij te kennen dat die reeds heel ver was. Du Taillis haalde zijn onatscheidelijke flesschen met wijn te voorschijn, liet allen eens proeven, en ofschoon eerst aarzelend om dit roode vocht te drinken, smakten zij behaaglijk met de lippen, daarbij vriendelijk lachend, ten teken dat het hun goed smaakte.

Op voorstel van Cormier, die met Collignon inmiddels aangekomen was, werd besloten gezamenlijk te kampeeren, omdat ingeval van onraad de Mongolen een handje konden helpen. Dit werd aanstonds begrepen en een drietal hunner — blijkbaar de leiders der karavaan — boden zelfs huiden aan, waarvan Godard zich nog tot in Duitschland toe, bediend heeft. De kampeeren, die er heel wat vliezer uitzagen dan de beesten die wij in onze Europeesche dierentuinen bewonderen, werden vastgebonden, zoodat zij in een halven cirkel kwamen te liggen, waarna de Mongolen bij elkander kropen en zich ter ruste legden. Eerst nadat zulks was gebeurd, en de reizigers overtuigd waren van de goede bedoelingen der onbeschaafde menschen, besloten de Fransen, ook te gaan slapen, eveneens zich te verklikken, ten einde krachten te verzamelen voor de nog komende moeilijkheden.

Die moeilijkheden deden zich afscheid hadden genomen van de volgende ochtend hartelijk verder gereden. Het was een pracht-Mongoolsche karavaan, werd reeds om 4 uur waren zij vertrokken morgen. Tegen achten — reeds om 4 uur waren zij vertrokken — bemerkten zij tot hun groote verwondering een huisje op deze onbewoonde vlakte. Dichterbij gekomen, ontdekten zij een vrij bejaard man, in Europeesche kleederdracht, met een grooten, zwarten baard, die hen begroette met een: „Hallo, gentlemen, how are you?”

Die mijnheer bleek te zijn een Engelschman, telegrafist, die reeds 7½ jaar de Gobi bewoonde en den vorigen dag voor het eerst een telegram voor Europa in ontvangst had genomen, en wel van Barzini, de Italiaansche journalist-correspondent van de „Daily Telegraph” en „Corriera della Sierra”, die met Prins Borghese den tocht meemaakte. Du Taillis die een beetje Engelsch sprak, knoopte een gesprek met den man aan, die den deelnemers thee aanbood. Iedere veertien dagen kreeg hij levensmiddelen en alles wat hij wenschte door middel van een karavaan. Had hij iets noodig, dan had hij slechts te telegrafeeren naar Ourga of Kazan, vanwaar hem dan het noodige werd toegezonden. Overigens genoot de man een goede gezondheid, had zelfs een bibliotheek, waarin natuurlijk Dickens niet mankerde.

Hij beweerde verder goed Chineesch te spreken, en dikwijls bezoek te krijgen van Mongolen, die hij zeer prees om hun menschlievendheid.

(Wordt vervolgd.)

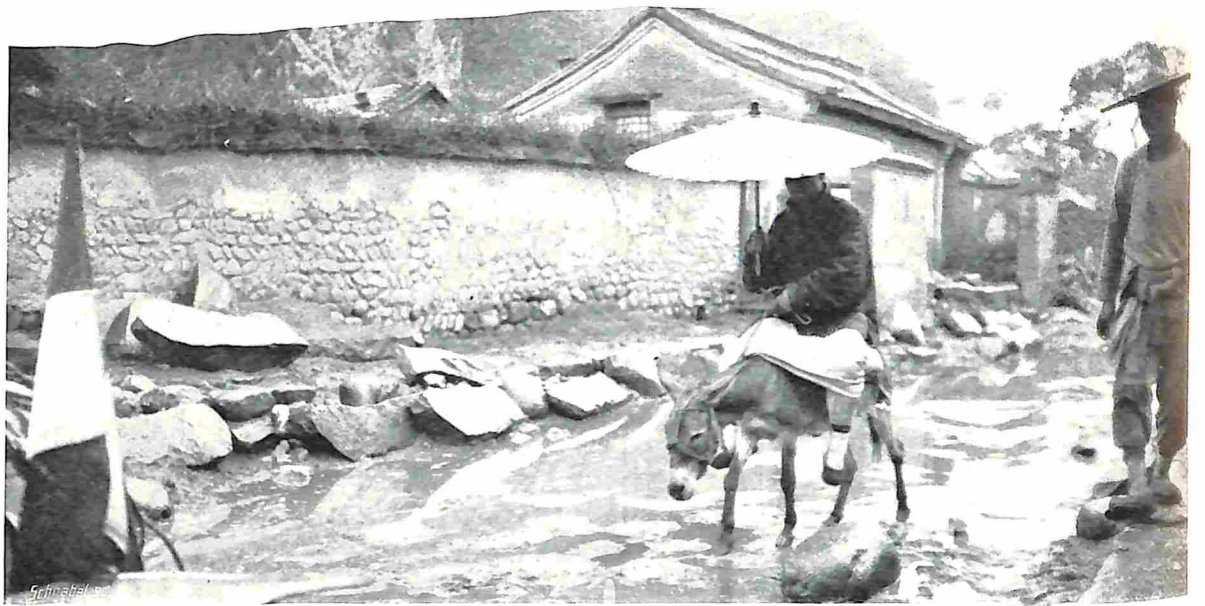
De lezers van „Buiten” zullen in dit en volgende nummers de speciaal voor dit blad genomen photo's vinden, waarbij verschillende moment-opnamen van den tocht door China, die, zooals men zal kunnen constateeren, met zeer groote moeilijkheden gepaard ging.

JOHN COUCKE.

HET VERBREEDEN VAN EEN PAS.

Koelies helpen hier den Prins Borghese, wiens wagen te breed was en niet passeeren kon.

PRINS BORGHESE ARRIVEERT TE NANKOU.

De weg is hier herschapen in een modderpoel.